JÄRWA TEATAJA

Põllumeeste ja asunikkude häälekandja.

Ilmub kaks korda nädalas: igal teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval.

Toimetus ja talitus: Paides, Turuplatsi nr. 13. Kõnetraat 101 — Kõnetunnid kella 10—1. Tarwitamata jäänud käsikirjad hävitatakse ära, kui neile tagasisaatmiseks marksid ei ole juurelisatud.

üksiku numbri hind 5 senti. Tellimise hind alandatud.

Wastutaw toimetaja Willem Wessart. Wäljaandja „Järwa Kirjastus ühisus". Tellimise hind postiga: 1 aasta Kr. 6.— 3 kuud Kr. 1.70 ½ aastat Kr. 3.20 1 kuu Kr. 0.60

Kuulutuste hind: üts millimeeter ühel veerul: tekstis 8 sent., kuulutuste käljel 5 sent.

Nr. 40. Paides, neljapäeval 6. aprillil 1933. a. 8. aastakäik.

Õhulaew „Akron" kukkus merre.

Wälk tabas Ameerika õhulaewa, kõige suuremat maailmas. - Pardal oli 77 meest. - Nendest esialgu päästetud ainult neli. - Tanklaew „Phöbus" otsimas teisi mehi. - Kaks ristlejat ruttawad kohale. - Õhulaew ujub merepinnal.

New York, 4. aprillil. Maailma kõige suurem õhulaew „Akron", mis kuulub lühendriikide merewäele, kukkus merre New Jersey ranna kohal Barnegati ujuma tuletorni lähedal. Õhulaewa pardal oli 77 meest.

Saksa tanklaew „Phöbus" teatab, et ta nägi täna hommikul kell 1,50 (Ameerika aeg) „Akroni" New Jersey ranna lähedal meres ujumas. Õhulaew triiwis abitult lainetes. „Phöbusel" on korda läinud päästa neli meest, nende hulgas õhulaewa juht. Lähemad teated katastroofist puuduwad weel.

„Akron" on umbes kaks korda suurem saksa õhulaewast „Graf Zeppelinist". Tema kiirus on natuke suurem „Graf Zeppelini" omast. Õhulaew on warustatud heade raadioaparaatidega. Seepärast äratab imestust, et õhulaewalt ei ole saadud mingit otsekohest appikutset.

Washington, 4. aprillil. Saksa laew teatas kell 2, et tema ei suuda „Akroni" kogu meeskonda oma pardale wõtta. Ilm on tuuline. Sajab tugewasti wihma.

New York, 4. aprillil. „Akroni" merrekukkumine sündis täna hommikul kell 1,30 (kohalik aeg). Õhulaewa pardal oli ka admiral Moffett. Kell 2,30 „Phöbus" oli ikka weel ainuke laew „Akronit" otsimas. Õhulaew ujub ikka weel merepinnal. Seni ei ole teateid selle kohta, et keegi õhulaewa meeskonnast oleks hukkunud. Arwatakse, et õhulaewal plahwatust ei ole olnud. Oletatakse, et õhulaew oli mingil põhjusel sunnitud merele laskuma. „Phöbus" on ikka weel „Akroni" juures.

„Akron" oli esmaspäewal ette wõtnud harjutuslennu New Englandi rannale. Umbes pool tundi pärast Lakehurstist wäljumist ta teatas, et pardal on kõik korras. Paha ilm takistab raadioühendust rannaga. Seepärast arwatakse, et radiogramm, mis kõneleb „Akroni" juhi ja kolme mehe päästmisest, on moonutatud. Kõik ümbruskonna rannalaewad ruttawad katastroofikohale. „Phöbuse" wiimane raadiogramm teatab, et „Akron" ujub wrakina Barnegati tulelaewa lähedal.

New-York, 4. apr. Iiks ristleja ja üks miiniristeja sõitsid „Akronile" appi. Saksa tanklaew „Phöbus" teatab, et „Akron" on tugewasti wiga saanud. Eile õhtul kell 22 „Akronilt" saadi raadiogramm, mis teatas, et õhulaewa pardal on kõik korras. Ent seitsmeadik takistas raadioühendust üite. See wõimaldab loota, et päästmiid on rohkem, kui seda lajeb oletaba „Phöbuse" raadioteade, mis kõneleb ainult neljast päästetust. Saksa laew teatab weel, et „Akron" triiwib umbes 20 miili kaugusel Barnegati tulelaewast.

Lakehurstis meribaas teatas telefoniteel Washingtoni, et on wähe lootust päästa „Akroni" meeskonnast neid, kes on weel päästmata. Ebasoodsa ilmastiku ja halwa nähtawuse pärast on wõimata saata lennukeid „Akroni" juure. Tuule kiirus on praegu 45 miili tunni kohta. Lendurite arwates „Akron" triiwib kiiresti lainetuses.

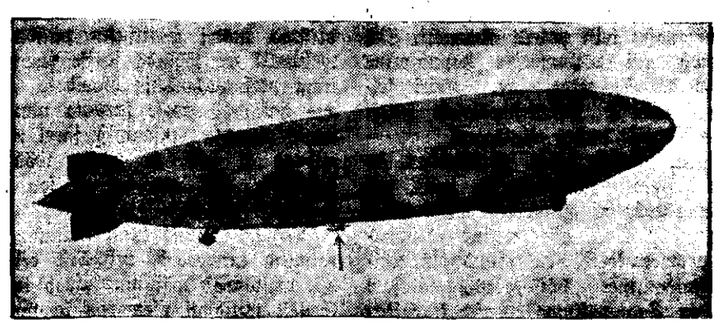

Õhulaew „Akron".

Phöbus otsib Akroni mehi.

New-York, 4. apr. „Phöbus" teatas kell 2,38: „Otsime „Akroni" mehi. Commander-leitnant Wiley ja kolm „Akroni" meest on meie juures pardal. Nad on saanud põrutada ja kannatawad pikast weesolemisest. Lähemad ristlasjad teatame hiljem."

Kell 3,14 commander-leitnant Wiley teatas „Phöbuse" pardalt, et „Akroni" merrekukkumine sündis 20 miili Barnegati tulelaewast idapool.

„Akroni" õnnetus mõrstendab mälestust kahest teisest õhulaewa katastroofist. 1925. aastal hukkus äikseformis Ameerika õhulaew „Shenandoah", kusjuures sai surma 15 meest, nende hulgas õhulaewa juht. Teise hirmus katastroof oli 1930. aastal. Siis hukkus Põhja-Prantsusmaal Inglise õhulaew „R 101", mis oli teel Indiasse. Torm paiskas õhulaewa õõli wastu kiuku. Tekinud plahwatusest puhkes tuli, mis hävitas õhulaewa. Ses katastroofis sai surma 47 inimest, nende hulgas Inglise õhusõiduminister.

Õhulaewa tabas wälk.

Washington, 4. aprillil. Arwatakse, et „Akronit" tabas wälk. Weel ei ole teaba, kas õhulaew on täielikult purustatud ja kas meeskond on uppunud. Meeskonna saatuse pärast tuntakse tõsist muret, sest „Phöbus" teatab, et ta nägi mõnda tsiib ja muid esemeid meres ujumas, kui lähenes katastroofi kohale. „Phöbuse" meeskond, ulles weest wälja tõmmanud kaheksa meest, nägi teisi mehi kõõluwat lainetesse.

Wõipreemiad suurendamisele.

Põllutööministri uus ettepanek. Majandusministeerium kaalub selle teostamise wõimalusi.

Jaanuarikuul, kui meil wõipreemiad sisse seati, wõeti preemiate suuruse määramise aluseks tolleaegne wõihind wälisturgudel. See oli märksa kõrgem praegusest. Nii oli oktsembrikuu algul keskmine hind 1 kg. wõi eest 116 senti ja detsembri teisel poolel 100 senti. Niisuguse olukorra edasikestimisel oleks 30-protsendiline preemia tõstnud wõihinna umbes 130—140 sendi peale kilo kohta. Selliste hinnaga oleks põllumehed saanud wõi produtseerimist jätkata ja oma majapidamisi kuidagi tasakaalus hoida.

Jaanuarikuul hakkas aga wõihind unesti langema. Siiski said põllumehed tollel kuul wõikilost tänu preemiatele keskmiselt umbes 123 senti. Weebruarikuul langes wõi hind weelgi. Päris halwaks muutus aga lugu märtsis, kus wõihind alanes 70 sendile 1 kg. eest. Sellel kuul saadi põllumeestele ühes 30-protsendilise preemiaga wälja maksta waid kõigest umbes 90 senti wõi kilost.

Seega on wiimase kolme kuu jooksul wõihind langenud umbes 30 senti kilolt. See on suur kaotus meie põllumajandusele. Ja kuna aprillikuust peale ka preemia suurus hakkab wähenema, siis muutub olukord seda halwemaks.

Tekinud seisukorras ei suuda meie praegused wõipreemiad enam seda abi anda, mida nad andma peaks ja oleks ka andnud, kui wõihind oleks jäänud sellele tasemele, kus ta oli preemiate sissefeadmise eel. On sellepärast paratamatult tarwilik otsida uusi abiuõusid wõihinna kõrgendamiseks. Põllutööminister A. Tupits tegi neil päewil sellekohase ettepaneku majandusministeeriumile, paludes rutulises korras kaalumisele wõtta wõipreemiate suurendamise wõimaluse juba 1. aprillist algades, muutes preemiad ühtlasi ka püsiwamaks.

Nagu kuuleme, on majandusministeeriumis see küsimus rutulisele selgitamisele wõetud. Praegu otsitakse selleks rahalisi wõimalusi. Nii pea kui need leitud, esitatakse kohe wastaw ettepanek walitsusele. Arwatawasti sünnib see weel enne pühi.

*

Põllutööministri algatus on kõigiti terwitataw, sest ta tuleb ajal, kus selle järel wajadust tuntakse. Piimamajandus on Eesti majanduselule põhjapaneva tähtsusega. See ala on aga praegu tõesti nii raskesse olukorda sattunud, et tuleb kõik abinõud tarwitusele wõtta, et seda tootmiswõimelisena hoida. Piimamajanduse tootmiswõimest on huwitatud mitte ainult põllumehed-piimatootjad, waid kogu Eesti majandus. Sellepärast jääb soowida, et wabartigi walitsus omaltpoolt kõik abinõud tarwitusele wõtaks, et põllutööministri ettepanek teostamist leiaks.

R. Möllerson sõitis Leningradi.

Konsul Lohk tuleb ära.

Leningradi sõitis senine wälisministeeriumi administratiiwjakonna direktor R. Möllerson, kes arwatawasti kuu 15. maini täidab Leningradi peakonsuli kohuseid.

Paari päewa pärast saabub Tallinna meie senine peakonsul Leningradis Lohk, kes teatawasti läheb pensionile.

J. Emblik läheb pensionile.

Eesti wanem ja tuntuim piimanduse tegelane J. Emblik, kelle algatusel ja juhatusel on asutatud suurem hulk meie wanemaid ja suuremaid piimaühinguid ja kelle asjalik instrueerimine tugewa aluse loonud piimasaaduse walmistamisele, on soowi awaldanud tegelikust nõuandetööst loobumiseks, kuna ta juba 68 aastat wana ja piimanduse nõuandjana 32 aastat töötanud. Ülerüikline piimaühinste kestliit, kelle teenistuses J. Emblik wiimasel ajal seisis piimanduse konsulendina, on eeltoodut arwesse wõttes, J. Embliku teenistusest wabastanud ja temale tänu awaldanud suure ja wiljarikka töö eest. Põllumajanduse osakonna poolt on astutud samme, et wanale töömehele saaks määratud pension kultuurkapitalist.

Uus Eesti aurik Tallinnas.

Teisipäewa lõuna ajal jõudis Tallinna sadamasse uus Saaremaa meremeeste Inglismaalt ostetud aurik „Naissaar". Laew wiibib Tallinnas mõõtmisel ja registreerimisel. Siin tehakse temale ka wäike remont.

Nõupidamine riigikogu esimehe juures.

põhiseaduse muutmise asjus.

Riigikogu esimees on 10. aprillilks kell 11 e. l. kutsunud kokku nõupidamise põhiseaduse muutmise asjus, millest on palutud osa wõtma riigi- ja seltskonnaiegelased, ajakirjanduse esindajad j. t. Nõupidamise eesmärgiks on koondada riigi- ja awalikus elus nähtawal kohal seisjaid ühiseks aktsiooniks ja kaaluda wõimalust pöörata rahwa poole ühise selgitawa üleskutsega.

Taluteenijate palkamine Wõrumaal.

Karjastest tuntakse puudust.

Petserimaalasi enam ei usaldata.

Põllutöö hooaja lähenemisega algas ka taluteenijate palkamine. Olgugi et waba tööjõudu ehk töötajõlisi on igal pool rohkesti ja seda eriti linnades, kuid maale walgub neid wähe. Ja peaaegu palga tingimused on sarnased, mis ei ole kõigeltki mõistlikud põllupidajatele. Kui igal alal palgad wähenewad, siis püüawad aga taluteenijate palgad peaaegu endisel tasemel. Palka nõutakse ka eranditult rahas ja ainult mõned üksikud lepiwad osalise naturaa maksmisega. Talupidajatel on aga rahalised piisetulekud niiwõrd kahwad, et tihti loobutakse teenijate palkamisest ja lubatakse kas wõi osa põldu sõõti jätta, sest puudub raha teenijate palkamiseks.

Tööolijatest küll puudu ei ole, neid kõik palga kaupa talust tallu ja need on enamasti wenelased (setud) Petserimaalt ja Peipsi äärest, kuid teenima jääwad nendest wähesed. Põllumehed on aga nende wenelaste palkamisega eriti ettewaatlikuks muutunud, sest nad katsuwad tihti awansi wälja petta, et siis laduda. On tulnud tihti juhuseid ette, kus wenelane (setu) taupleb end tallu teenima ja palub mõne nädala pärast luba oma wanemaid waatama minna ning selleks osa palka awansina ette wõtab. Aawansisaaja läab aga jäädawalt ja lõpuks selgub, et ka hulk wäikesemaid asjakesi on kaotsi läinud.

Kõhapealsed tõlgõud on küll tallimad, kuid sõiski kindlamad. Palga kõrgus on siiski mitmeti omapärasem wõrreldes endiste aegadega. Kui waremi oli palga kõrguse poolest esikohal talu sulane, siis talu naisteenija ja lõpuks karjane, kelle palk oli märksa odawam, siis praegu on aga karjane palga ajamees sulasega ühel tasapinnal ja tihti weel kõrgemalgi.

Nii näiteks kõigub sulase palk 10—15 kr. kuus ja peale selle priilõlapidamine, karjaste palk rahas on küll natuke wäiksem, kuid sellewastu on moonakoorem ainete näol weel lisaks rahapalgale.

Talu naisteenija palgad kõiguwad 8—12 kr. ümber kuus. Karjastest tundub üldse suur puudus, sest nähtawasti noori ei kaswa enam samal arwul juure kui wananetakse, ja wanemad inimesed ei taha karjase ametit pidada, waid teenimad ennemini sulastena wõi talu naisteenijana, kuigi amet mitmeti raskem.

Karjase palkamisega on ette tulnud ka päris huwitawaid lugusid, kus keegi Kojola mees paikus terwe talu karja, arwult neli looma, ja rohkem tal ei olnudki, karjase suuriseks palgaks, millega karjane aga ei nõustunud. Talumees lubas aga lõpuks lehmad põllul ketti panna ja karjast ilma mitte wõtta.

Pööre keskerakonna poliitikas?

Seda ennustas Kerem Wõrus.

Pühapäewal Wõrus peetud keskerakonna konwerents ei möödunud rahulikult. Kohapealsed tegelased wõtsid erakonna tegewuse keskkohas wäga terawa arwustuse alla. Pastor Martinsen pidas pooletunnise kõne, milles kriipsutas alla, et keskerakonna tegewus walitsuses ei käi rahwa huwidega kokku. Ka mõistis ta erakonna esindajate tegewuse riigikogus hukka. Kõne-wõeti wastu suurte kiduawaldustega.

Keskerakonna Wõru häälekandja toimetaja, endine töölerakondlane Randwere nõudis käredalt, et „Einbundi ja wabadusõõjalaste kambale" tuleks panna „päitsed pähe". Need ajawad sügawalt juuri keskerakonnas ja ähwardawad seda lõhkuda.

Kõigi wahelehüüdjate nimed, keda arwati kuulutwat wabadusõõjalaste pooldajate kilda, märgiti üles, et edaspidi nende tegewust pidada silmas ja sellest teha tarwilised järeldused.

A. Kerem toonitas, et keskerakonnal on raske midagi teha walitsuses, kus kaks suurt tiiba töötawad kokkuleppel. Et aga erakonnalt rohkem aktiiwsust tuleb nõuda, seda peab ka tema õigeks. Siin olla oodata suuremat pööret juba kõige lähemal ajal. Keskerakonna sihiks on wõidelda wabakaubanduse eest. Praeguses walitsuses on aga maksew liitsentside süsteem. Riigi eelarwe olla koostatud liig optimistlikult.

Resolutsioon, milles heaks kiidetakse keskerakondlaste tegewus walitsuses ja riigikogus, sai ainult mõned üksikud hääled poolt. Seda pole awaldatud ka erakonna häälekandjaski.

Mount Everesti mäest lennati üle.

Bombay, 3. aprillil. Himalaya ekspeditsiooni kaks lennukit lendasid üle Everesti mäest. Üht lennukit juhtis markii Clydestale, teist — lendur-leitnant MacIntyre. Kummalgi oli üks reisija kaasas. Lendurid olid õhku tõusnud proowilennuks, kuid olles leidnud õhutingimused soodsad, nad otsustasid teha katset, mis oli nende ekspeditsiooni eesmärgiks. Nad tõusid 90 minutiga 35.000 jala kõrgusele, tegid hulga fotograafiliisi üleswõtteid ja tulid siis oma toetuspunkti tagasi. Nende lend kestis 3 tundi 15 minutit. Ekspeditsiooni juhiks on Ruttledge. Everesti mäest on nüüd esimest korda üle lennatud.

Läti põllumehed ja rahakurss.

Rahakursi hoidmist nõuawad nii wanad põllumehed kui ka asunikud.

Neil päewil pidas Läti põllumeeste liit kongressi, millest osa wõttis üle 1000 saadiku. Sellel kongressil puudutas kursiküsimust ainult üks saadik. Sellele saadikule wastas põllumeeste erakonna esimees K. Ulmanis kohe järgmiste sõnadega:

„ühe rahwasaadiku kõnes," jatkas Ulmanis, wilksatas mõte, et talupoegade rasket seisukorda oleks wõimalik kergendada lati kursi alandamise teel. Kuid selle sammu eest peab tõsiselt hoiatama, kriipsutades alla, et lati kursi langemine talupoegadele abi ei anna.

Ei Taanis, Rootsis ega Soomes, riikides, kus Inglismaa eeskujul alandati rahakurssi, ei tõusnud põllumajandusaaduste hinnad ja talupoegade seisukord muutus weel kriitilisemaks.

Ei tohi unustada, et wälismaalt ostes põllumajandusele wajalikke põrituid ja masinaid maksetakse nende eest kullas, kuna raha wäärtuse langedes talupoeg saaks oma saaduste eest waid odawat paberraha. Kui alaneb lati kurss, peaks talupoeg asja eest, mille ostmiseks nüüd rahwasaadiku sõnadel peab maksma 12 lehma hinna, tasuma koguni 24 lehmaga."

Sellele lisaks wõib öelda, et hiljuti moodustati Lätis uus walitsus, kelle eesotsas ajub ajunik Blodnieks. Blodnieks oma walitsemise programmis tähendas täiesti selgesti, et üheks tema ülesandeks saab olema lati kursi püüdmise alalhoidmine.

Sellest on näha, et nii Lätt wanade kui ka uute põllumeeste seas walitseb rahakursi asjus täieline üksmeel.

Taanis piiratakse seakaswatust.

Tahetakse maksma panna kahefuguline hinnanoteering.

Taani põllutööministrile on antud õigus astuda samme seakaswatuse reguleerimiseks ja piiramiseks.

Seahindade noteerimisel tahetakse edaspidi määrata kahefugune hind — üks kõrgem ja teine madalam. Kõrgem hind käiks nende sigade kohta, mis toodud iga põllupidaja poolt tapamajadesse teatud normi piirides. Üle selle normi toodud sigadelt maksetaks madalamat hinda. Seega oleks takistatud seakaswatuse piiramatu laiendamine.

Eesti seakaswatajaile on muidugi kasuks, kui Taani oma toodangut piirab, sest Taani on kõige suurem peekonitootja maa ja tema piiramiste järele wõiwad hinnad wälisturul ainult paraneda.

Lubati awada 4 uut koorejaama.

Teisipäewal peetud piimatalituste wõrgu korraldamise koosolekul otsustati: Lõõgenuse piimaühisuses anda luba awada Purtse küla koorejaam ja Sawala küla piima wastuwõtu punkt.

Aakre p.-ü. lubati Puka koorejaam wiia uutesse ruumidesse. Aiaiurme p.-ü. lubati awada koorejaam Kaewusaare külas.

Jaan Kase palwe lubada awada Laiuse-Tähkwere wallas Metsaküülas koorejaam, otsustati eitawalt.

Otepää p.-ü. lubati „Peku" koorejaam wiia uutesse ruumidesse, mis 500 mtr. eemal twana asukohast.

Wana-Kuuste p.-ü. lubati Suure-Kambja asunduses awada koorejaam.

Ilmar Johansonile anti luba üle wõtta „Nõwatorilt" Irboska piimatalitus ühes koorejaamadega Wana-Irboskas, Pelskis, Nurmes ja Sõtkerinas.

Kahkwa piimaühingul ei lubata Mäe wallas Koskino küläs koorejaama awada Sedasama luba ei antud ka Mäe piimaühingule Koskino kiila kohta.

Tallinna fondibõrsi kursisedel

4. aprillil 1933.

London	12.65	12.95
New-York	3.71,75	3.76,75
Berliin	88.—	90.—
Helsingi	5.60	5.80.
Stokholm	66.75	69.25
Kopenhaagen	56.25	58.75
Oslo	64.75	67.25
Riia	71.70	72.15
Kaunas	37.05	37.65
Amsterdam	150.—	153.—
Pariis	14.60	14.90
Brüssel	51.85	53.25
Milano	19.06	19.70
Warssawa	41.50	43.—
Praaga	11.05	11.40
Danzig	72.—	74.—
Moskwa	—	198.75

Tallinna turg.

Turul kaunis wõhkesti rahwast, kalaturul õige palju tinbikalu ja latikaid. Kanamune on palju, hinnad langenud.

Sealiha terwe sea wiisi 56—61 s. kg., sealiha wäikemõõgil 60—75 s., soolatud sealiha 60—65 s., suitsufink 100—135 s., loomaliha wäikemõõgil 35—60 s., wasikaliha 25—45 s., lambaliha 55—60 s. kg.

Tapetud kanad 120—165 s. t., haneb 185 s. kg. Kanamunad 5—8 s. paar.

Püttiwõi 100—105 s. meiereiwõi 110—115 s. kg. Piim 7—10 s. l. kohupiim 25—30 s. kg., hapukoor 80—85 s. kg. juustud 60—150 s. kg.

Kartulid 50 s. 20. l. mõõt, wärske peakapsas 6—8 s. kg., hapukapsas 10 s. kg., 6—7 s. liiter, kaalid 7—8 s. kg., peedid 8—10 s. kg., keedetud peedid 15—18 s. kg., porgandid 8—10 s. kg., 5 s. l., sibulad 25—30 s. l., õõrwitts 15 s. kg., hõõrutud kurgid 3—8 s. tükk.

Wärsked kurgid 60—75 s. tükk, wärske salat 250 s. kg., redised 10—15 s. kimp, rabarber 125 s. kg., 50 s. kimp, sibula ja peterselli pealsed 1—2 s. tükk.

Wärsked räimed 25—30 s. kg., kilud 30 s., tursad 20—25 s., latikad 25—40 s., tindid 30—35 s., ahwenad 40—60 s., haugid 40 s., kohad 60—80 s., siiad 90 s., lõhed 250 s., angerjad 200 s. kg.

Õunad 35—60 s. l., sidrunid 12—25 s. l., jõhwikad 18—20 s. l.

Wäljawaated.

Keskerakonnas märgata walitsemiswäsimust.

K. Pätsi walitsus on wiis kuud riigi eesotsas ajunud. See aeg ei ole pikk, kuid töö hulk, mis selle jooksul ära tehtud, on wördlemisi suur. Jätame kõrwale pika rea wähemtähtsaid, kuid wajalikke ja ajakohaseid samme. Tuletame meele ainult tähtsamad nende seast. Ka neid kogub kaunike kogu, nagu näit. Maapanga laenuprotsendi allawiimine 6 pealt 2 peale, eksportfondi asutamine ning wäljaweopreemiate määramine wõile ja teistele ainetele, palkade kärpimine ja kriisimaksu määramine, põllumeeste tulumaksu alandamine, eelarwe kokkutõmbamine. Peale selle on alguse tehtud töötute maale juhtimisega, hakatakse soodustama rõõlisforterite soetamist taludes, on liikuma pandud põllumeeste erawõlgade korraldamise seadus ning alandatud wiinahinda. Sellele on järgnemas weel üldine laenuprotsendi alandamine.

Walitsus on möödunud wiie kuu kestel tegutsenud täie hooga ja edukalt. Tal on jatkunud sellejuures küllalt kindlat tahet ja otsustawust asuda okkaliste kriisiaja küsimuste juure ja neid lahendada.

Kuid wiimasel ajal tundub, nagu oleks ühes osas walitsuse seljataga seiswatest wooludest tekkimas mingi meelemuutus. Näib, nagu hakkaks seal sigima wäike walitsemiswäsimus. Tundemärgid on wäga tüüpilised ja juba endisest ajast tuntud: hakatakse omaenese samme salgama. See on märgata just keskerakonna suhtes. Walitsuses ollakse nõus ja tehakse kõik kaasa, arutatakse isegi omas erakonnas küsimus enne läbi. Awalikkuse ees tõmbutakse aga järsku tagasi ja hakatakse omaenese sammu arwustama, sealt igajugu halba wälja lugema ja seda demagoogiliselt teistele kaela ajama.

Emba-kumba, kas keskerakonna ministrid ei ole oma erakonna usaldusalused wõi ei taheta sealpool üldse ühegi asja eest wastutust kanda. Nii ühel kui teisel puhul tekitab see walitsemisel rasknsi.

Kõige sellega ühel ajal hakkab tulema kuuldawale ka keskerakondlises ajakirjanduses tuttawaid hääli, et mis aru wõi kord see on, kõik tehakse aga põllumajanduse heaks, just nagu teisi poleks olemaski. See pole muud, kui põllumeeste poputamine teiste kodanikkude arwel jne. Eriti selgesti aga rääkisid keskerakondlased sellest eelarwe arutamise puhul riigikogus.

Peab ütlema, et selles nurisemises on suur osa keskerakondlaste eneste poolt endale sisse sisendatud meeleolu, mille järel igajugune tähelepanu pöördumine põllumajanduse probleemidele pole muud kui kihihuwi rahuldamine. Põllumeeste esitajate arwates on aga põllumajanduse korraldamine kõige tähtsam riikline üleanne, ja sellest ei saa mööda ükski walitsus, olgu ta koossseis, milline tahes. Wõtame terwe rea walitsusi, olgu see Inglise, Saksa, Itaalia, Prantsuse wõi isegi rikka Ameerika oma — kõik nad on põllumajanduse kriisiraskustest üleaitamise oma tähtsamaks sihiks wõtnud. Kellelgi aga ei tule mõttessegi sellepärast Macdonaldi, Mussolini wõi president Roosevelti ehk teisi süüdistada lubamata kihihuwide soodustamises.

Põllumajanduse korraldamine teiste majandusharude kõrwal on eriti esmajärguline ülesanne Eestis, kus põllutöö osatähtsus kõigist teistest aladest kaugelt üle käib. See on riikliku poliitika tungiwam käsk ja seda ei tohi silmapilgukski unustada. Igatahes põllumeeste esitajatel on ainult niikaua mõtet walitsuses püsida, kui neil wõimalik on töötada senise energiaga riigi ning põllumajanduse huwides. Kui neile aga hakatakse peale suruma nõudmisi, mis nende parema arusaamise järel riikliste huwidega ei sobi, ja nende tööd halwama hakatakse, siis muidugi ei saa nad senist koostööd jatkata.

Lähem tulewik peab näitama, kas need rahutud meeleolud, milledest eelpool juttu oli, waibuwad wõi muutuwad tugewamaks. Sellest muidugi olenewad ka praeguse walitsuse wäljawaated edasi töötada.

Sadamalinn Aafrika lääneranniku l.

Lüderitzbucht, hüütud nõnda Saksa kaupmehe Lüderitzi järele, kes omandas selle maakoha 50 aasta eest. Linnal on suur kaubanduslik tähtsus, sest sealt läheb raudtee Aafrika sisemaale ja edasi Kaplinna.

Wenest tulija jutustab . . .

Näljatont Nõukogudemaal tõstab pead. Talupoegadel peaaegu orjapõli.

Dr. Ritson, kes saabus Wenest Eestisse umbes 4 kuud tagasi, pajatas oma muljetest hiljuti Tartwastus haridusseltsi peol. Ta on elanud Wenemaal ligi 25 aastat. Wiimati teotses kolhoosi arstina Leena jõe piirkonnas.

Enamluse wõimule pääsedes, sausus tõuseja, laotati tõit sunduslikud maksud riigi ja kogukonna heaks, et wõita seega rahwa pooleholdu.

Häda sunnil wõeti aga peagi karwitusele rekwisitsioon. Järgmise aastmena tulewad juba maksud natuuras. Nõutakse näiteks 60 muna iga kana pealt, mille tasumine rahwale muutub koormawaks.

Hiljem tulid muidugi uuesti rahamaksud.

Põllumajandus Wenes laostub. Aianduse hõwitawad igasugused rekwisitsioonid. Kiiewis, näiteks, saadud ühest suurest aiast, mis kord oli üle Wenemaa kuulus, ainult kaks punda mureleid saata turule.

1928. aastast algab Stalini diktatuur ja wiisaastat, mis rahwale paneb peale suuri nõudeid; samuti algab majapidamiste intensiiwsem kollektiwiseerimine.

Kollektiiwmajapidamised ehk kolhoosid olid esimese kolme aasta jooksul maksudest wabad — need lasusid üksikmajapidamistel. 5 aasta jooksul kollektiwiseeriti umbes 80 protj. majapidamistest. Tõrkujad saadeti asumisele, mille läbi hõwitati umbes 3 miljonit majapidamist ja saadeti asumisele 10 miljonit inimest. Sealjuures polnud perekond lahutamatu, waid tihti lahutati mees naisest ja lapsed wanematest.

Põllusaadused hõwinewad hoolimatusest. Loomadest, mis olid 28. aastal, oli 32. aastal jäänud järele waewalt üks kolmandik. Näljatont tõstab jälle pead, nagu Ukrainas ja mujalgi.

Rahwas maal on rõõwastetu. Ühes Leena jõe äärses 5000 elanikuga linnas olnud kooperatiiw, kus ametis 4 jagajat-ametnikku. Riiuleil leidnud aga ainult

2 naiste wihmakuube, tükk riiet ja kommunistlikku literatuuri.

Suhkrut polewat Wenes nähtud enam aastaid.

Kolhooside saadused müüakse juba ette ära riigile madalate hindadega. Wabaturu hind on palju kõrgem. Kaitsewäele wõetawate hobuste eest maksnud riik 200 rubla, wabaturul nõutud aga 5000 rubla. Müügitehingud hobustega olnud eraisikute wahel aga üldse keelatud. Wõimela kindlaks hinnaks olnud Moskwas 15 kop. Wabaturul aga 15 rubla.

Rahwas ei ole walitsusega rahul, kuid awalikult nuriseda ei julgewat siiski keegi, sest wõetud ära mõneks ajaks töötamise luba ja sõõgi luba. Näl on aga kõige parem painutamise abinõu.

Üle maa walitseb suur puudus toitainetest. Sõõgiks on enamasti kartulid ja leib ja sedagi wähe. Koneleja wõrdleb

Wene talupoja praegust elu meie orjaajaga,

kus inimene oli kinnitatud maa külge mingi lahutamata osana. Wene talupoeg on praegu riigimoonakas, waba teo, mõtte ja liikumise õiguseta.

Kool on sunduslik, kuid ühtlus puudub õpilaste seas. Ülikooliastujad ei oska tihti õieti kirjutadagi. Õppekawad on korraldatud nii, et lühema ajaga walmistada spetsialiste.

Arstiks õppida wõib näiteks 4 aastaga, kusjuures kursuse ulatus on midagi arsti ja welseri kursuse wahepealist. Wiimasel ajal on õppekawu siiski hakatud täiendama, eriti tehnilistes koolides.

Kuni 1929. aastani kutsuti aegajalt kokku wõlitsemise alal suured nõukogud tähtsamate küsimuste otsustamiseks. Praegu walitseb aga Stalin ülalt alla käsu korras. Rahwal ei ole walitsusele mingit mõju.

GPU agentide wõrk on korraldatud nii et iga 100—150 inimese kohta tuleb üks agent.

Koneleja jõuab otsusele, et halwemini wist ei elata kuskil praegu, kui Wenemaal. Mass nälgib ja on muutunud armetuiks räbalapuntraiks. Pekki ega wõid pole rahwas näinud enam aastaid; need on kättesaadawad ainult komissaridele ja sõduritele, kuna rahwas peab leppima palja leiwaga, kartulitega ja paastuõliga, ja sedagi ei jatku kõigile küllaldaselt.

Roosevelt nõuab põllumeeste aitamist.

Washington, 3. apr. President Roosevelt pöördus kongressi poole uue läkitusega, milles soowitatakse seaduse wastuwõtmist, mis wõimaldaks walitsusele algatada praktiliste tollilepingute sõlmimist tollimüüride alandamiseks ning Ameerika põllumajandus- ja tööstussaadustele turgude leidmiseks. Edasi Roosevelt nõuab seaduse wastuwõtmist põllumeeste aitamiseks.

Senno ja Irboskas põles.

Senno walla Senno küla sõttis katkisest korstnast Andrei Sepa elumaja, laut ja ait ning põlesid maani maha.

Samal päewal sõttis teadmatult ka Irboska walla Irboska küla talupidaja Ignati Biseneki elumaja, milline kinnitatud „Talus". Asja ligemalt järel waadates on selgunud, et tegemist on süütamisega, kuid esialgu on asjaosalised weel selgumata.

Jälewere piimaühisus kärpis palkasid.

Jälewere piimaühisus pidas hiljuti peakoosolekut, juhatas J. Wiilip. Aruanne wõeti waikselt wastu, kuna aga eelarwe juures palju waieldi. Palkasid kärbiti tublisti. Juhatusel ja rewisjoni-komisjonil kärbiti palka 50%, kuna palgalistel lepiti siiski 20% alandusega. Nii saab praegu meier 39,60 kr. kuus — ilma mingisuguse lisatasuta ja raamatupidaja ning katlakütja 10,80 kr. kuus. Kontrollassistendi palk wähendati 50 kr. pealt 36 kr. peale.

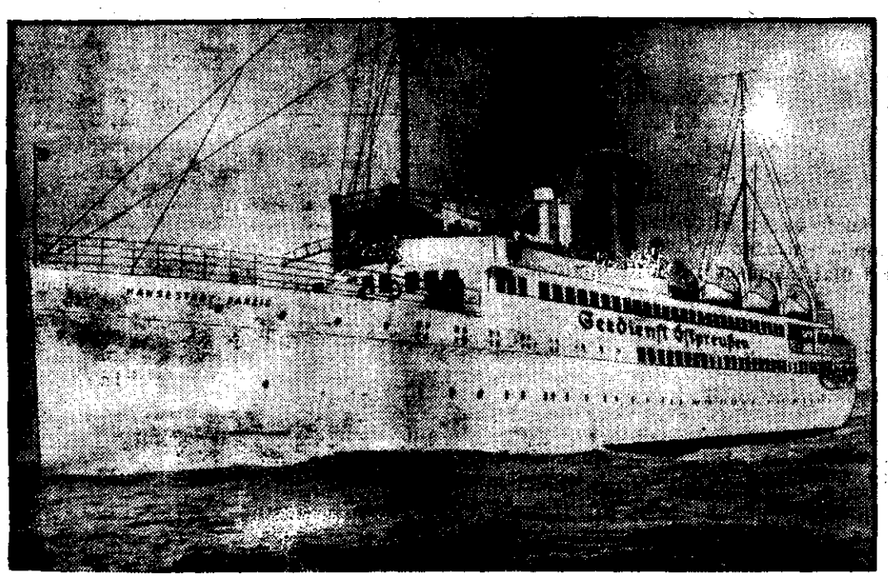

Jatkatud laew.

Mootorlaew „Hansestadt Danzig". Ta jaeti [illegible] kiisti poolels ja siis ehitati sinna 10,2 meetri pikkune juurde wahele. Nüüd on see laew märksa [illegible] sellisel kujul hakkab ta pöitma linnade wahet Pariisi rannikul.

Maailma kõrgeim torn.

Hiiglatorni ehitamistöö Chicagos [illegible] näituse wäljal edenewad kiiresti. Nüüd tõpu loodetakse hoone juba awada.

Chicago torn on 620 meetrit kõrge, kaasa arwatud ka kümnemeetriline lipuwarras. Eiffeli torni kõrgus on waid 300 meetrit, seega trumpawad [illegible] ka siin eurooplased üle.

Eiffeli torni ehitamine maksis 6,5 miljonit franki, kuid Chicago hiiglatorni püstitamiseks kulub 12 korda niipalju raha — 800 miljonit dollarit.

Listid, mis näituse ajal peawad tõstma 5000 inimest tunnis, sõidawad waid 590 meetri kõrgusele. Sel arwul on sümboolne tähendus: 590 meetrit on nimelt 1933 jalga. Ja 1933 on näituse aasta.

Torni tippu paigutatakse kahe miljardi küünla jõuline helgiheitja, mille walguskuma paistab sadade kilomeetrite kaugusele. See on kõige wõimsam walguse allikmaailmas, nagu ka hiiglakorn on kõrgeim ehitis, mille kunagi on püstitanud inimese käed.

Weerandaasta peekonitoodang

weidi wähem mullusest.

Aasta teisel poolel oodata seatoodangu tõusu.

Peekonitoodang käesolewa aasta kolme esimese kuu jooksul on olnud weidi wähem mullusest. Tänawu on tapetud kuni 1. aprillini eksporttapamajades sigu 17.690, millest eksportsigu 15.495. Mullu samal ajal tapeti 18.318 siga, millest eksporditks kõlbulikke oli 15.782. Seega on eksportsigu tänawu aasta esimesel weerandil tapetud wähem umbes 300. See ei ole muidugi kuigi tunduw arw. Põhjustatud on see möödunud sügisel walitsenud madalaist peekonihindadest, mille tõttu sigade paaritamisega oldi tagasihoidlik. Ka toidupuudus andis tunda. Kui aga möödunud aasta wiimastel kuudel hinnad wälisturul hakkasid tõusma, siis on ka sigade paaritamiste arw suurenenud ja selle tagajärjel oodatakse tänawu kindlasti suuremat seatoodangut kui mullu. Teadjates ringides arwatakse, et toodangu suurenemine wõib küll kindlasti ilmsiks aasta teisel poolel.

Märtsi wiimasel nädalal tapeti eksporttapamajades 1802 siga eelnewa nädala 1474 sea wastu. Seega on juba wäike tõus kokkutoodawas sigade arwus märgata. See on tingitud osalt paranenud teeoludest.

Püüs haawas jahimeest.

Oru walla Kapa küla elanik Johannes Luubertil läks luigejahil wiibides jahipüüs kogemata lahti. Laeng tungis mehele wasakusse olawarde, purustades siin lihased, kuna luu õnneks jäi terweks. Luubert paigutati rawimisele Lääne maahaiglasse, kus arst wigastuse raskete liiki kuuluwaks tunnistas.

Sada abielunaist

annawad nõu pruudile ja noorikule.

Wana tuntud sõna, nagu oleks abielu loterii, on ammugi tõepoolest wananenud, nagu palju muudki sellest, mis oleme pärinud oma esiwanematelt. Inimesed on kord juba niisugused, et lähewad targemaks aastast aastasse. Ning nüüd ollakse juba kaarte segaba suurema hoolikusega, enne kui ütlutakse mängima seda suurt mängu lahekest, mida nimetatakse abieluks ja millest wõidetakse, et selles kaotawad pea kõik, wõidab ainult harw erand. Selle suurepärase mängu alustajaile neidudele ja noorikutele [illegible] allärgnewates ridades anda kaasa [illegible] ingaid õpetusi, mis pole [illegible] ugused teoreetilised targutused, waid mida on kogunud sajad abielunaised tegelikus elus ja abielus.

Ta näeb su kleiti, mitte su hinge.

Riietu wõimalikult iga päew isemoodi. Kuigi walik su riietekapis on kärmiselt wäike, wõta wähemalt mõni uus kaelafide, mõni teine krae, kirju pael, nägus ehe. Ära iialgi ka kodus lonna asju, millega sa ei tahaks healmeelel end näidata wõõraste inimeste ees.

Raswaatatud ninaga ning paksu öökreemi-korraga näol istu parem oma peegli ees, kuid ära näita end oma mehele. Wiltu „istuwate" sukaõmbluste wastu on pea kõitidel abielumeestel arusaadaw wastikusetunne.

Ära kurista tema juuresolekul!

Ära jaluta lohakates hilpudes!

Ole juba hommikul eine juures korralik ning kammitud. Kammimata ja pesemata naised on igale mehele wastikud.

Ole ta wastu kena.

Mitte koneleda on parem kui hästi koneleda.

Ära kunagi koneta teda enne habemeajamist wõi pesemist. Ära sega teda riietumise juures, see on mehele otse mingi püha tegewus. Ka kõige elawamad inimesed pole hommikuti konelemishimulised.

Korralda hommikune kohwilaud wõimalikult kenasti, sest sellest oleneb kogu ta päewane tuju.

Ära sega teda ajalehe lugemise juures.

Õpi kuulama, kui ta sulle midagi jutustab. Ka siis, kui see pole huwitaw. Ära esita küsimusi. Mees kas koneleb ise wõi ta ei taha konelda.

Kui märkad ta armsamad harjumused wõi sootwid, siis täida nad, kuid mitte pikkade saatesõnadega. Ära konele liiga palju wõi pikalt oma sõpradest, kuid ära waikt ka nende olemasolust.

Ole ta wastu kena.

Õpi keetma! Õpi keetma! Õpi keetma!

Ära keeda mitte üksi temale, waid teile mõlemile.

Ära riku ta armsamaid roogi.

Ole ta wastu kena.

Sinu hea tuju on ta puhkus.

Improwisseeri koduseid olenguid eriti siis, kui olete kodus lahekesi. See ei matsa midagi ja on siiski õnnelikumaid tunde.

Ole ikka 25 protsendi wõrra lõbusam kui sul on selleks põhjust, ning näita oma head tuju täpselt samawõrra kui mõnes seltskonnas.

Õpi ennast moondama! Su mees on sulle tänulik, kui sa talle iga päew pakud midagi uut ja uurimiswäärset. Too talle wõimaluse korral midagi kena kaasa.

Anna talle wähemalt kord nädalas wõimalus tunda ennast poissmehena. Lase tal wälja minna ja ära päri, kuhu ta läheb. Siis ta hiljem jutustab sulle kõik ise. Mine ka ise wähemalt kord nädalas üksi kuhugi ja ära nurise, kui ta wahel sinuga kaasa ei tule.

Jätta talle ta ajawiide — korjaku ta siis marke, ehitagu raadiot wõi waadaku pilte. Toeta teda selles tegewuses. Pole halb, kui ka sul omal on mingi niisugune „haigus", see juhib mõtteid teisale ning lahutab meelt.

Ära heida oma mehele kunagi ette, mis sa tema pärast oled „pidanud ohwerdama" wõi „kaotama".

Ära taewa pärast tee talle peapesu, kui ta sulle mõne oma wäärsammu pihtib. Sa saawutad sellega waid seda, et ta järgmisel korral kõik enda teada peab.

Ära tõmma mokka wiltu, kui su mees ka teistes naistes näeb midagi kiituwäärset: Pane see parem kõrwa taha. Enamikus on see just see, mida ta sinus ei leia.

Ole ta wastu kena.

Pea lugu ta tööst, pea lugu ta ajast.

Kui su mees tuleb õhtul koju, peab ta alati jääma tunne, et ootasid teda. Teda rõõmustab, kui ettewalmistused tema tulekuks juba on tehtud ning sa alles tema tulles ei hakka sekeldama ja õiendama.

Kui te kell pool 8 tahate teatrisse minna, siis korralda asi nii, nagu peaksid minema juba kella seitsmeks. Su mehel on minekust kahekordselt hea meel, kui sa siis kella poole kaheksaks täpselt walmis oled.

Ära hakka enam sel minutil, kui su mees palitut selga tõmbab, sadat asja õiendama: taskurätte otsima, lastele head öö ütlema, teenijale juhatusi andma jne.

Ära torma oma mehele, kes wäsinuna tööst koju tuleb, kohe igapäewaste pisimuredega kallale. Tal tuleb kõigepealt puhata ja süüa. Hiljem wõite rahus kõige üle konelda.

Ole ta wastu kena.

Ja ta riietus . . .

Kui riputad kappi ta ülikonda, siis pea meeles, et su mehe meelest on otse kuritegu, kui püksiwiigi kohale halwast pun peale asetamisest weel teine kõrwalwiik tekib.

Hoolitse selle eest, et ta armsam särk ikka oleks puhas.

Hoia kokku mõnes muus asjas, kuid lase ta sokke ning pesu kas wõi wõõrastel inimestel paigata ja nõeluda. Siis pole sul tarwis temale ikka jälle jutustada, kui kena see ometi oli sinu poolt, et sa isegi ta sokid...

Ära iialgi „kraami" oma mehe kirjutuslauaL.

Ole ta wastu kena.

Te pole Siiami kaksikud!!!

Te pole kokku tinutatud. Igale teist wõiwad jääda oma huwid. Ära loobu oma ametist wõi wähemalt oma kõrwalametist. Hoia ka abielus põhimõttelikult kirjawahetuse saladust.

Koputa enne kui astud tema tuppa ja harjuta talle külge komme, et ta teeks sama, kui tuleb sinu tuppa.

Kui su mees on hea suusataja (wõi midagi muud) ja sina oled halb, siis lase tal üksi suusatada. Otsi omale siis üks teine lõbustus wõi ajawiide. Te pole Siiami kaksikud.

Ole ta wastu kena.

Ettevaatust meelitustega.

Ära päri temalt alalõpmata, kas ta sind weel ikka armastab. Igale õigele mehele on töö esmajärguline, armastus teisejärguline. Igale õigele naisele otse wastupidi. Tuleta seda meele rasketel silmapilkudel.

Ära hoolitse ta eest üleliia „tädilikult", nii et ta seda märkab. Loobu oma tuhandetest nõuannetest. Ta ei tõmba nii-kui-nii selga oma palitut, kui see talle ei meeldi.

Ära kingi oma mehele iialgi kaelasidemeid.

Ole ta wastu kena

Kohtle teda osavalt.

Ära esita talle arweid, kui ta on juba minemas. Ka miite kohe ta kojutulekul.

Konele wõimalikult harwa rahast. Juba asjaolu, et ta raha peab teenima, täidab küllaldasel määral ta pead.

Kui tahad midagi saawutada, siis õhuta ta uhkustunnet ja ta edewust. Sul on siis pea alati edu.

Ära sunni teda käimia läbi kõikide su tuttawate wõi sugulastega.

Ära sõima ta sugulasi, sinu omad pole kindlasti mitte paremad.

Ole ta wastu kena.

Ja lõpuks:

Taipa nii ruttu kui wõimalik, et elu ka ilma roosiroosade illusioonideta wõib olla wägagi huwitaw ja tiirjn. Abielu pole mitte eluaegne aukaart armastuse peale...

Raadio saatekawa.

Reedel, 7. aprillil.

Tallinn, 298,8 mtr. 17.45 Heliplaate ja reklaami. — 18.00 Wälismaisi päewaundiseid. — 18.15 Lastetund (Esineb Tlm. L. 6. algkooli õpilasi). — 18.45 Kodumaisi päewaundiseid. — 19.00 Hugo Reiman: Poliitika filosoofia sarjast „Elufilosoofia") — 19.30 dr. E. Kirschenberg: Suguelungi arengu astmed ja iiku meelsus. Loeng korraldatud E. Teatrisloiu Muuseumi poolt). — 20.00 Ülekanne Tartust. — 20.05 Kontsert. Juh. md. Ark. Krull. Orkester: Mouton, awam. „Punamütsike". Borodin, Wene rapsoodia, Czernik, Erootiline serenaad. Ketelbey, Kono-siüit. Bullerian, Lüüriline uuistus. Morena. posp. „Walguse tujud". Strauss, walss „Kiirustused". Byford, Maskeraad. Lehar, potp. op. „Paganini". Leopold, Elektrofilm-marss. Wahepeal soolocttekaudeid — Konst. Sawi (tenor) ja J. Merkulow (wiiul).

Tartu, 579 mtr. 17.45 Heliplaate reklaami. — 18.00 Ülekanne Tallinnast. — 20.00 Ilmateade ja ajaniäitaja-teadus. — 20.05 Ülekanne Tallinnast.

Laupäewal, 8. aprillil.

Tallinn, 298,8 mtr. 17.00 Reklaami ja heliplaate. — 17.15 Wälismaisi päewaundiseid. — 17.30 Heliplaate. — 17.45 Kodumaisi päewaundiseid. — 18.00 Jumalateenistus E. apostliku-usu Jeesuse-Muutmise kirikust. — 19.30 „Päewalehe" toimetaja E. Jalak: Nädala wälispoliitiline ringwaade. — 20.00 Ülekanne Tartust. — 20.05 Kontsert. Juh. md. Ark. Krull. Orkester: Weber, awam. „Peter Schmoll". Mannfred, Carmencita. Soolosid metsajarwel — K. Narwa. Orkester: Ketelbey, Cockney-süit. Drigo, Orientaalne walss. Translateur, Serenaad. Morena, potp. „Külasõrk Millöcker'i juure". Morena, Argentiina marss. — 21.15 Wana tantsumuusikat Salongi trio). — 22.00 Moodsat tantsumuusikat „Estonia" walgest saalist (Kurt Strobel ja tema orkester).

Tartu, 579 mtr. 17.00 Heliplaate ja reklaami. — 17.15 Ülekanne Tallinnast. — 20.00 Ilmateade ja ajaniäitaja-teadus. — 20.05 Ülekanne Tallinnast.

Kwiesis presidendiks tagasi.

Annab pühaliku wande 11. aprillil.

Riia, 5. aprillil. Läti riigipeakswaliti eile järgmiseks 3 aastaks tagasi senine riigipresident Albert Kwiesis, nagu juba ette oli näha. Walimine sündis juba esimesel walimisträgul. Seimi koosolek möödus pidulikus õhkkonnas. Diplomaatide loožis oli näha paljude wälisriikide esindajaid. Publiku rõdud olid tulwil.

Koosoleku juhataja andis teada, et on üles seatud kolm kandidaati: põllumeeste liidu poolt Albert Kwiesis, sotsiaaldemokraatide poolt seimi esimees dr. Paul Kalninsch, kommunistide poolt nus rahwasaadik Bite. Wiimane ise ei olnud koosolekule ilmunud. Pärast kandidaatide ülesseadmist koosolekule tehti kodukorra kohaselt pooleks tunniks waheaeg. Järgnewast hääletusest wõttis osa üldse 96 rahwasaadikut. Hääli said: Kwiesis 52, Kalninsch 25, Bite 9. Andmata jäeti 10 häält.

Kohe pärast koosolekut seimi juhatus, põllumeeste rühm ja mitmed walitsusliikmed läksid lossi uuelt walitud presidendile õnne soowima. Järgmisel seimi koosolekul, mis peetakse 11. aprillil, Kwiesis annab pühaliku ametiwande.

President Kwiesis.

Albert Kwiesis on sündinud 23. detsembril 1881 Terwete wallas Miitawi kreisis wallakirjutaja pojana. Pärast Miitawi gümnaasiumi lõpetamist ta õppis Tartus õigusteadust. Üliõpilasena lõpetanud, ta algas 1907. aastal oma karjääri adwokaadina Miitawis, wõttes ühtlasi elawalt osa awalikust elust. Maailmasõja ajal, kui Miitawi linn ewakueeriti, Kwiesis koos teiste Läti tegelastega asutas Tartus Läti sõjapõgenike komitee. Hiljem ta juhatas Läti põgenike kolooniat Elwas. Pärast 1917. aasta rewolutsiooni ta oli ülewenemaalise linnade liidu Tartu osakonna juhataja abiks, millises ametis ta hoolitses toidupuudusetuse eest. Kommunistlik rewolutsioon katkestas selle tegewuse. Saksa okupatsiooni ajal Kwiesis tuli tagasi Miitawisse, kus hakkas jälle adwokaadiks, kuigi okupatsiooniwalitsus ei suhtunud temale teatahtlikult. Pärast Läti wabariigi asutamist Kwiesis sai kohtunikuks ringkonnakohtus ja hiljem kohtupalatis. 1920. aastal ta sai kohtupalati esimeheks. 1921. aasta aprillist 1923. aasta jaanuarini Kwiesis oli kohtuministriks Meierowiczi kabinetis.

Oma poliitilist karjääri Kwiesis algas juba Läti wabadussõja rahwanõukogus. Ta olt ka asutawa kogu ja esimese kolme seimi liikmeks. Parlamenti waliti ta põllumeeste liidu poolt, kelle juhiks ta oli. 1926.—30. aastani oli Kwiesis seimi esimeseks abiesimeheks.

Wabariigi presidendiks waliti Kwiesis esimest korda 9. aprillil 1930. Presidendi ametis on Kwiesis omandanud laialdase lugupidamise ja populaarsuse, mis ulatub kaugele üle tema koduma piiride.

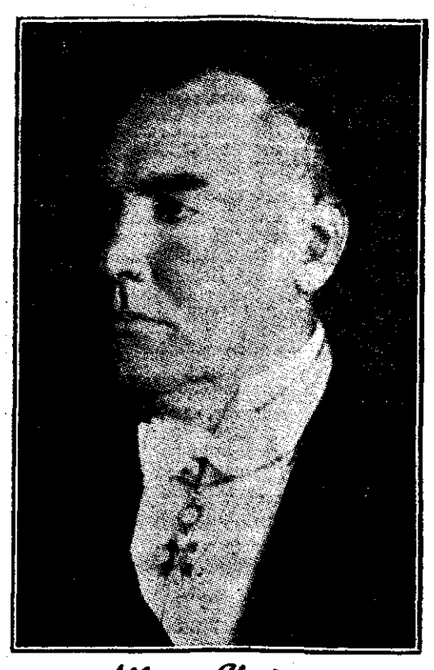

Albert Kwiesis.

Riigiwanem saatis õnnesoowitelegrammi

uuesti walitud Läti president A. Kwiesisele.

„Akron" wajus põhja.

New York, 4. aprillil. „Akron" tuleb pidada lõplikult hukkunuks. Laewad, mis saabusid katastroofi kohale, ei leidnud õhulaewa wrakki. Selleest järeldatakse, et wrakk on põhja wajunud. Ka lennukite poolt ettewõetud otsimised on seni jäänud tagajärjetuiks. Meresi on leitud ainult rususid ja üksikuid esemeid, mis on pärit õhulaewalt, 71 meest, kes on weel leidmata, tuleb lugeda hukkunuks, nende hulgas admiral Moffett, meriwäe õhusõiduürroo juhataja. Üldse oli „Akroni" pardal 19 ohwitseri. Reist on päästetud ainult üks, nimelt õhulaewa juhi abi leitnant Wiley.

Saksa tanklaew „Phöbus" teatab, et tema pardal suri „Akroni" raadiotelegrafist, kes oli üks neljast päästetust. Edasi teatatakse, et katastroofi koha lähedalt on leitud ühe ohwitseri laip.

„Akron" oli maailma kõige suurem õhuristleja. Ta oli 240 meetrit pikk. Tema rewastuseks oli 16 kahurit. Ta oli täidetud mittesüttiwa heeliumigaasiga. Õhuhiiglase hukumise põhjus on teadmata, kuid arwatakse, et wälk andis temale surmahoobi kohutawas äiksetormis.

„Akroni" wraki otsimisel juhtus uus katastroof. Meriwäe wäike õhulaew „J. 3" kukkus merre. Kaks meest uppus, nende hulgas õhulaewa juht, teised päästeti. Üldse oli selle õhulaewa pardal 7 meest.

Kuidas õnnetus tuli.

New York, 4. aprillil. Leitnant Wiley'lt, „Akroni" juhataja abilt, kes päästeti Saksa tanklaewa „Phöbuse" poolt, saadi raadiogramm, mis sisaldab esimese ametliku aruande hiiglaõhulaewa saatuslikust retkest. Selles raadiogrammis öeldakse:

Eile õhtul kella 22 paiku õhulaew oli ümbristsetud wälkudest. Kuid ilm ei olnud weel mitte wäga tormine. Warsti pärast keskööd õhulaew haakas kiiresti 16.000 jala kõrguselt alla tulema. Heitsime wälja ballasti. Meie ümber sähwisid wälgud. Kell ½1 „Akron" algas uuesti kiiret allaminekut. Heitsime uuesti ballasti wälja ja tõusime uesti üles. Kolm minutit hiljem näitsime olewat tormi keerises. Õhulaew rappus tugewasti. Kutsusime kõik meeskonna kokku. Torm haakas ajama õhulaewa mere poole. Laskisime alla uuesti ballasti. Tüür sai wigastada ja läks rikki. Allaminek muutus wiimaks kukkumiseks. Õhulaew kukkus puruks wastu weepinda. Wälkude walgusel nägin paljusid mehi rusude keskel ujumas. Laineid triiwisid wraki kiiresti.

Direktorite kõrged preemiad jäätwad.

Riigi põlewkiwi- ja turbatööstuse põhimääruste muutmised lükati tagasi.

Walitsuse poolt esitati riigikogule riigi põlewkiwi- ja turbatööstuste põhimääruste muutmise seadused, selleks et puhtakasu jaotamisel walitsusel oleks wabamad käed. Praegu makswa korra juures läheb tööstuse juhtijatele, ametnikele ja töölistele preemiateks 5 protsenti puhtastkasust. Walitsus soowis põhimäärustesse wõtta, et preemiateks läheks kuni 5 protsenti, et wõimalus oleks preemiateks määrata ka wähem kui 5 protsenti.

Kolmapäewal, kus seadused rahaasjanduse komisjonis arutusel olid, lükati need kesterakonna ja asunikkude häältega tagasi. Poolt hääletasid põllumehed, peale K. Tonkmani, ja sotsialistid.

Woiman (sots.): Asunikud olid eelarwe arutamisel kõige suuremad preemiate maksmise wastased. Nüüd, kus preemiaid tegelikult tahetakse wähendada, kaitsewad nad suuri preemiaid.

Seadused esitatakse riigikogule tagasilükkamiseks.

Peata laip raudteel.

Tallinna jaamast leiti rongi all sucnud naisterahwas.

Teisipäewal kella ½12 ajal õhtul leiti Tallinna jaamast esimeselt teelt noore naisterahwa laip, millel pea kehast eraldatud, samuti parem käsi. Ondse leiu tegi jaama wanem roopaseadja Krupp peale kiirrongi nr. 1 jaamast wäljumist. Laiba juurest isikut tõendawat dokumenti ei leitud. Redikülis leidus aga üheft Narwa ajalehest wälja lõigatud leheke kihlatute nimedega. Aleksander Ewerti ja Hilda Arro nimedele oli kriips alla tõmmatud. Ka leidus redikülis naisterahwa enese päewapilt. Kõigi tundemärkide järele on surmasaanu Hilda Arro, 23 a. wana, elutses Narwas, Tulewiku uulitsal nr. 8. Sealt oli ta wälja kirjutatud, pidi sõitma Kukrusse.

Praegu pole täiesti selge, kas on siin tegemist õnnetu juhtumiga wõi jälle enesetapmisega. Arwatakse, et naine wõis enese ise milgi põhjusel rongi alla heita. Laip lebas põigiti raudtee roobastel.

Mootorrattur sai surma.

Õnnetu harjutussõit Kose teel.

Mootorrattaga harjutussõidul sõitis wastu puud ja sai silmapilkset surma Leonhard Stamm, 32 a. wana. Õnnetus juhtus Tallinna lähedal Kose teel, Weissi mäel, Scheeli suwila kohal. Mootorratas „Harley Dawidson" A—311 sai kokkupõrkel wähemaid rikkeid, tal on esimene kahwel purunenud. Sündmus leidis aset teisipäewa õhtul kella pool kuue ajal. Leonhard Stamm elutses Tallinnas, Luise uul. 28, kort. 11, oli poissmees, elukutselt meremees.

Õnnetuse kohal käisid kohtu-uurija ja kriminaalpolitsei ametnikud. L. Stammi laip wiidi lahkamiskambri.

Mootorratas kuulub Ewald Olbreile, kes tegi sõitusid esiti ühes L. Stammega. Hiljem jättis ratta Leonhard Stamme hooleks ja jäi ise Kose metsa wahele maha. Stamm pidi tegema ringisõidu ja siis Olbrei juurde tagasi sõitma. Stamm oligi tagasisõidul linna poolt Kose metsa poole. Ent Scheeli suwila juures, kus tee teeb käänaku, laotas Leonhard Stamm, kes oli alles wilumata ratta juhtimises, juhtimiswõime ja tormas wastu puud. L. Stamm kukkus rattalt ja paiskus silmnäoga wastu maad. Õnnetuse awastas Ajakirjanike kodu majahoidja Bork, kes sõitis jalgrattal Kose poole. Mootorrattur lamas wereloigus. Ta oli juba surnud.

Sündmusest teatati lähemast juwilast telefonitteel linna ametiwõimudele.

L. Stamm oli warem mootorrattal sõitnud ainult paar korda ja õnnetus tekkis nähtawasti ta oskamatusest ratta käsitamisel.

Taani wõit Haagi kohtukojas.

Haag, 5. aprillil. Rahwuswaheline kohtukoda, kes arutas Taani ja Norra wahelist konflikti Ida-Gröönimaa asjus, tegi oma otsuse Taani kasuks. Kohus 12 häälega 2 wastu otsustas, et Norral ei olnud õigust Ida-Gröönimaa okupeerimiseks. Norra peab ewakueerima okupeeritud territooriumi.

Tellimise peale, hästi tehtud

kanga-teljed

müüa odavasti, tööraha eest. Hind 15 kr. Näha saab igal ajal Rudolf Kütt, Sõõrul.

Plakwatus „Kiwiõli" laboratooriumis.

Tuli kustutati poole tunniga

Kohtlas „Kiwiõli" laboratooriumi katsetusmis tekkis mõni päew tagasi plahwatus klaasretordi lõhkemise tõttu. Kuumendatow bensiini-destilleerimise toru läks tulel katki ja bensiin woolas põrandale, süttides ühtlasi põlema. Juuresolewad kaks inimest läksid abi järele ja poole tunni pärast suudeti tuli kustutada. Kannatada oli saanud toamööbel, klaasriistad, seinad ja lagi. Tuli oli laest jõudnud juba ojalt läbi tungida. Kogu kahju on 4000 krooni. Warandus oli tule wastu kindlustatud. Inimestega õnnetusi ei juhtunud.

Piimaseadust arutatakse.

Piimaseaduse arutamiseks oli koos 4. aprillil kaubandus-tööstuskojas komisjon, mida juhatas koja sündik M. Pung. Põllutöökoja poolt arwamise awaldamiseks saadetud eelnõu wõeti komisjonis, millest wõtsid osa koja 3. sektsiooni esimees A. Erit, piimaäripidajad A. Einpaul, J. Zimmermann (Farmer), A. Peek ja Tallinna linna terwishoiuosakonna esindaja Dr. Arras, põhjalikule kaalumisele.

Dr. Arras arwab, et seadus on waid siis elujõuline ja oistarbekohane, kui see sisaldab ka wastawaid sanktsioone wõltsimiste ärahoidmiseks. Eitepandud seaduse kawas aga need puuduwad ja eelnõu tuleb selleest küljest täiendada.

Põhimõtteliselt piimaäripidajad terwitawad seda seadust, kuna selleta pole wõimalik, hoolimata linna sundmäärustest, piimamüügi korraldustesse tuua parandust.

Wäeluusi tekitab müügilesaadetawa piima raswaprotsent, milline täispiimal on eelnõus ette nähtud 3%, ja kontrollpiimal 3,4%. 3. sektsiooni esindaja A. Erit arwab, et meil Eestis ei wõi just kiidelda kultuurkarjamaadega ja sageli ei saa lehmade toitmine, eriti praegusel kitsikuse ajal, olla nii õrgel järjel kui mujal maailmas, seepärast ei tuleks nõuda liiga õrget raswaprotsenti. Leiab, et 2,8% oleks küllaldane.

Dr. Arras arwab, et meie piima keskmine raswaprotsent, nagu statistika mitme aasta jooksul on näidanud, on tunduwalt õrgem (3,6%) ja seepärast pole 3% täispiima juures kuigi õrge norm. Ka piimatalitused lepiwad sellega ning komisjon jätab selle normi eelnõus muutmata.

Eelnõu arutamine jäi pooleli ja tööd jatkatakse järgmisel koosolekul.

Kewadpühine waheaeg koolides.

Kewadpühine waheaeg koolides algab linna algkoolides ja kõigis kesk- ja kutsekoolides laupäewal, 8. aprillil kell 12 päewal ja wältab 2 nädalat, kuni esmaspäewani, 24. aprillini.

Maa algkoolides algab see waheaeg juuni nädala kolmapäewal, 12. aprillil kell 12 ja wältab nädal aega, kuni järgmise kolmapäewani.

Wõlakorraldamise seadus teisel lugemisel läbi.

Arutusel weel lahtised küsimused.

Teisipäewa pealelõunasel rahanduskomisjoni koosolekul lõpetsid läbirääkimised wõlakorraldamise seaduse üle teisel lugemisel edasi.

Masing (kesker.) kaitseb wõla alammäära suurendamist. Peab tarwilikuks alammääraks wõtta kas 40 wõi 60 protsenti. Mõlemad ettepanekud lükatakse aga hiljem hääletusel tagasi.

Wann (põll.-as.) waidleb alammäära tõstmise wastu ja rõhutab, et üldine rahaprotsendi alandamine paukade seisukorda pehmendada aitab.

Einbund (põll.-as.): Suurtöstuses on küllalt laene külmanud, mida põllumajanduse laenudega senini weel sündinud ei ole. Selle seadusega tahame põllumeeste laene korraldada nii, et need likwiidses olekus seisaks. Nii ei wõi siis ka alammääras liiga õrgele minna.

Dinas (sots.): Ei ole õige, et see, kellel natuke riiklikke laene on, igas suuruses oma wõlad korraldada saab. Teine aga, kellel riiklikke laene ei ole, oma erawõlgade korraldamist alles siis nõuda saab, kui see wõlgade summa 30 protsenti tema talu hindewäärtusest wälja teeb.

W. Johanson (maapanga direkt.): Riiklikud laenud teewad igal juhul üle 30 protsendi taksundi hindewäärtusest wälja. Nii et arwamine, nagu wõiks mõned eesõigustatud saada, õige ei ole. Siiski ei waidle maapanga juhataja selle wastu, et laenu alammäära hulka ka riiklikud laenud saaks arwatud.

Edasi küsimustakse pantkirjade suuruse üle. Seaduses on ettenähtud, et kõige wähemad pantkirjad oleks 50-kroonised. Arwatakse, et wõlgnikul, kellel mitme isikuga wõlawahekord, ümberlaenustamisel igale wõlausaldajale laenu lõpposad, mis alla 50 kr. on, rahas wälja peab maksma. Et see wõlgnikele ülesaamatuid raskusi sünnitada wõib, siis otsustati kõige wäiksemad pantkirjad 20-kroonised wõtta. Nende pantkirjadega oleks ka wõimalik riigi arwel seiswaid laene Pikalaenu pangale tasuda. Et põllumeestel sarnaseid laene ka maatulunduse kapitalist on, siis teeb M. Martinson (põll.-as.) ettepaneku, et nende pantkirjadega ka wõimalus oleks maatulunduskapitalt laene tasuda.

Komisjoni järgmine koosolek peeti samal päewal kell 5 p. l. Põllumeeste erawõlgade korraldamise seadus wõeti teisel lugemisel läbi. Reiknädalasel rahanduskomisjoni koosolekul, mis algas kell 1 päewal, tulid seaduses lahtiseks jäetud paragrahwid wastuwõtmisele.

Põrsakoorem rongi all.

Auto purunes, juht wigastatud, kaks põrsast sai surma.

Ränk kokkupõrge Ulemistel.

Ülemiste jaama juures walweta ülesõidukohal jäi kolmapäewa hommikul kella 8 ajal weduri OW 165 ette kergeweoauto A—1089, mis oli laaditud eluspõrsaste koormaga. Kokkupõrkest paisati auto wiis meetrit eemale, põrsakastid kukkusid laiali, auto esimene osa purunes täielikult. Autojuht Arnold Pihlak, kes ka auto omanik, sai raskelt wigastada. Tal on wasakul jalal luud mitmest kohast murdunud. A. Pihlak, kelle elukoht Tarabella uul. 12, toimetati punase risti autol linna keskhaigemajja. Õnnetuse juures said kaks põrsast surma ja üks wigastada.

Raske õnnetuse põhjustas nähtawasti autojuhi ettewaatamatus. Ta ei pannud õigel ajal lähenewat weduritt tähele ja sattus otse weduritle ette.

Auto on põhjalikult kannatada saanud.

Põrsakoorem kuulus kellelegi põrsaspuupmehele.

Nagu keskhaiglast kuulda, on A. Pihlakal jalaluu kahest kohast murtud, mõlemal käel on haawad.

Autojuht ise seletas, et rongi tulekut ta ei näinud selle tõttu, et teisel teel seisis teine rong ees. Ta tuli oma autoga ülemiste kaubajaamast, kust wõttis koorma peale linna wiimiseks; tahtnud üle raudtee sõita, et teisest kohast jaamast weel kaupa lisaks peale wõtta. Ta süüdistab weduritjuhti ettewaatamata sõidus, sest wedur polewat ülesõidukohale lähenedes hoiatussignaali andnud.

Kokkupõrke reksatuse järele [illegible] lemärkuse ja ärkas alles haiglas.

Arnold Pihlak on üks nimekamaid eesti palgapallimängijaid.

Tulekahjud Sürgaweres ja Holstres.

Sürgaweres jäid tulle ka loomad.

Sürgawere, 5. aprillil. Täna öösel süttis põlema Sürgawere asunduses Aug. Wiigandi karjalaut, mis oli ühe katuse all kuuriga. Tulle jäi hobune, 2 lehma, 5lammast, 1 siga, 11 kana, 3½ koormat heinu, jalgratas, wanker, ader, äke, hobuseriistad ja 4½ süldа puid.

Hoone oli tule wastu kindlustatud „Eesti Lloidis" 500 kr. eest, wallaswara — kindlustamata. Omanik hindab oma kahju hoonelt 1250 kr. ja wallaswaralt 430 krooni. Oletab süütamist ehkki [illegible] waenlast ei tea enesel olewat.

Holstre, 5. aprillil. Eile lõunal kella 3 ajal süttis põlema Holstre wallas Tõmbi külas Toome talus Hans Ratta sepikoda, mis oli wahwärk-ehitus katuselaastudest seintega. Tuli oli alguse saanud sel ajal kui sepp ise oli lõunatamas, arwatawasti sädemest puust korstnas. Hoone oli tule wastu kindlustamata. Omaniku kahju 100 krooni ümber. Sisse jäid ka töörriistad.

Wõiturul püsib surutis.

Tagawarad Inglismaal poole suuremad kui mullu.

Asumaadest tuleb palju wõid.

Wõiturgudel püsib endiselt surutis. Inglises langesid wõihinnad nõrga nõudmise tõttu 5 snt. kg-lt. Wõiladud Inglises ei ole märtsis nimetamiswäärselt wähenenud, mille tõttu wõitagawarad on endiselt üle kahe korra suuremad kui eelmisel aastal samal ajawahemikul. Samuti on teelolew wõikogus Inglise asumaadest 25 protsent suurem kui eelmisel aastal. Seega kujuneb wõipakkumine Inglises ka järgnewatel nädalatel wäga pinewaks. Seetõttu püütakse kõigis eksportmaades rõõsem tähelepanu pöörda siseturule. Taanis anti põllutööministrile wolitus tarbekorral täiesti keelata margariini sissewedu.

Saksas on wärske piima tarwitamine õrgete hindade tõttu tundwalt langenud, mille tagajärjel on siseturu wõipakkumine käesolewal aastal märksa suurem ja wõihinnad Saksas, waatamata õrgele tollikaitsele ning kontingentidele, näitawad üldiselt langemise tendentsi.

Sisemaa wõihinnad jäid Saksas muudunud nädalal siiski püsima, ja wälismaa wõi eest saadi isegi wähe õrgemat hinda.

Kuna Taani wõieksportist läheb Saksa turule ainult 8% ümber, oleneb Taani wõinsteering peaaegu täiesti Inglise hindadest. Hiidade järjekordse lõdwenemisega Inglises oli Taani sunnitud oma wõinsteeringut Kopenhaagenis alandama 8 öörl ehk 5 snt. wõrra kg-lt 144 öörile ehk 81 snt. kg. Meie müüdunud nädala wõieksportist saadeti Saksa 67 prot., kus wõihinnad wähe paranesid. Seetõttu alandati meie wõinoteeringut ainult 2 snt. wõrra kg. 70 senti kg.

Kesknine wõinoteering märtsis oli 72 snt. 80 snt. wastu weebruaris. Seega langes meie wõihind märtsis wõrreldes weebruariga 10 prot. Läinud aasta märtsi keskmine noteering oli 146 snt. kg., seega kaks korda õrgem praegusest hinnast.

Piiskopp Joann äsjitab edasi.

Tallinnas on wiimastel päewadel annud palju kõneainet endise Petseri kloostriülema piiskop Joanni uus wemp — äsjituskõne adw. Sorokini matustel. Teatawasti wõttis sinod Joannilt ära õiguse ilma mitropoliidi loata pidada jumalateenistusi ja waimulikke talitusi.

Hiljuti suri Tallinnas ära wene rahwuslise nõukogu esimees adw. Sorokin. Liidu tegelased käisid palumas luba mitropoliidilt, et Joann wõiks Sorokinit matta. Mitropoliit ei keelanud temal seda.

Seda luba kasutas aga Joann uueks äsjituseks. Oma matusekõne aluseks wõttis ta piiblisalmi, kus öeldakse, et õndsad on need, keda taga kiusatakse õiguse pärast ja kui need tagakiusajad seda kõik teewad walega.

Üks niisugune kannataja olnud ka kadunud Sorokin. Tema peale olla waletatud, et ta on hirmus Eesti riigi wastane. Kuid seda olla tehtud kõik kurjast südamest ja pahatahtlikult. Isa andku neile seda andeks.

Kõigile on aga teada, et kadunud adw. Sorokinile pole kunagi etteheiteid tehtud, et ta oleks olnud Eesti riigi wastane. Teda peeti üheks wabameelsemaks meheks Tallinna wene intelligentsi hulgas.

Matusekõnes püüdis piiskop Joann kadunut aga wääristada enesega. See taktitu matusekõne tekitas matuseliste hulgas suurt meelepaha. Pealegi wõtsid selleest osa riigiwanema esindajana minister Rei adjutandiga, endine riigiwanem J. Teemant, rahukogu esimees Wahtramäe, abiesimees Rost, adw. nõukogu esimees Maurer ja palju teisi meie tuntud tegelasi.

Paistab, et Joannil ei ole üksi abinõu püha, et aga äsjitust jatkata.

Laiuse meeste seadus

ei pääse rahwahääletusele.

Teatawasti esitas Laiusel walitud nõunimetatud Põhja-Tartumaa põllumajanduskoondkond riigikogu juhatusele eramajanduse korraldamise seaduseelnõu, mida paluti rahwaalgatamise korras rahwahääletusele wiia.

Riigikogu juhatuse kolmapäewasel koosolekul oli sellele seadusele käigu andmise küsimus arutusel. Juhatus jõudis otsusele, et esitatud eelnõu kuulub oma iseloomult põhiseaduse § 34. ettenähtud maksuseaduste hulka ja ei wõi seega rahwahääletusele pääseda. Sellepärast otsustas riigikogu juhatus Laiuse meeste eramajanduse korraldamise seadusele rahwahääletamise korras mitte käiku anda.

Mäletawasti oli samasugune juhtum 1926. a., kui sotsialistid tahtsid mõisnikuudele tasumaksmise seaduse rahwahääletusele wiia. Ka siis jõudis riigikogu juhatus otsusele, et niisugune finantsseadus kuulub maksuseaduste hulka ja teda ei wõi põhiseaduse kohaselt rahwahääletusele panna.

Järwa-Wiru ühispank Rakke.

Rake ühispank tahab ühendada kõiki Koeru ja Simuna kihelkondade ühispankasid. See kawa pole teostatav.

Nagu kuuldub, on Rake ühispanga poolt üleswõetud mõte Simuna ja Koeru kihelkondade ühispankade ühendamiseks. Muidugi selles lootuses, et tulewase suurema ühispanga, mis nime wõiks kanda Järwa-Wiru ühispank, afukohaks jääb Rake.

Ühendamisele kuuluks Rake meeste kawa järele terwelt wiis panka — Laekwere, Simuna, Koeru, Udewa ja Rake. Seega jääks lawatsetawa uue ühispanga piirkonna raadius umbes 40 klm.

Pankade ühinemisest waewalt asja saab, sest ei saa arwata, et Koeru wõi Simuna tuimesed tahaksid äkki hakata Rakkes oma rahalisi asju õiendamas käima. Kauge maa teeb juba selle lausa tüülikaks ja koguni kättesaamatuks. Maaühispangad on asutatud peamiselt sellels, et rahaliste asjade ajamist maainimestele lihtsustada ja kättesaadawamaks teha, kuid eelpoolnimetatud kawa on just wastupidine maainimeste huwidele. Arusaamatuna tundub, et sarnast ühinemislawa soowitawat koguni la Eesti pank.

Põhimõtteliselt ei saa ühendamise, koondamise wastu olla, kuid olgu siis wäikseimas ulatuses.

Nii näiteks wõiks kõne alla tulla Udewa ühispanga ühinemine Koeru pangaga.

Türi tuletõrjel 25-aastane juubel.

Pühapäeval pidas Türi wabatahtl. tuletõrje ühing oma aastakoosolekut 80 liikme osawõtul. Liikmeid on üldse 152. Koosoleku awas ühingu esimees K. Tenso tuletades meelde, et eelolewal suvel täitub 25 aastat ühingu asutamisest. Otsustatakse juubelit pühitseda, kuna tähtpäewa kindlaksmääramine jääb juhatuse hooleks. Ühingu asutajatest liikmetest on surnud J. Wierman, R. Waarman ja J. Amtos, keda koosolekul mälestati. Samuti mälestati ka läinud aastal surnud ühingu liiget K. Wesmani.

1932. a. aruanne wõeti wastu wähema muudatusega. 1933. a. eelarwe wõeti wastu juhatuse poolt esitatud kujul 3000 kr. suuruses summas tasakaalus. Juhatusest wannaduse tõttu wälja langenud liikmed J. Rõuk ja A. Sülla waliti tagasi — seega on juhatuses praegu — J. Rõuk, A. Sülla, K. Tenso, H. Lang, R. Tarkman, A. Weske ja Soosson.

Hoolsusmärkide jagamine 5—6 mehele kiideti heaks. Liikmemaks 50 senti liigetel ja 25 senti toetajatel liigetel naistel, jäi endiseks.

Saadikuteks üleriiklisele tuletõrje liidu 1933. a. kongressile, mis peetakse 11. juunil Pärnus, waliti K. Tenso, H. Lang, R. Tarkman ja Mägi.

Läbirääkimistel otsustati mootorpriisi meeskonnale korraldada autojuhi kursused. Selle läbiwiimine jäi juhatuse hooleks. Koosolek kestis ligi 3 tundi.

Kõrwaldas arestitud waranduse.

Läinud aasta sügisel kirjutati politsei poolt Türil üles M. Kelderi warandus wõlgade katteks. Mun hulgas üle kümne jookswa sülla katuselaaste, siga, ader ning Särewere w. Alaealise heinamaal 2400 kg. metsaheinu. Hiljem tunnistas aga selle waranduse omaks Alekf. Oherde ning warandus anti tema kätte hoiule. Nüüd aga leidis Oherde, et katuselaastudest on 8½ sülda, ader, regi, siga ning heinad kadunud. Kokku 118 kr. wäärtuses. Waranduse kõrwaldamises tunnistas enese süüdi Marie Kelder. Asja kohta lasi Oherde koostada politseil protokolli.

Türil 3182 elanikku.

Aadresslaua andmeil elas selle kuu alul Türil 3182 elanikku. Mehi 1420 ja naisi 1762. Märtsikuu jooksul on elanikkude arw wähenenud ühe isiku wõrra.

Wägewa piimaühingu peakoosolekult.

Pühapäeval peeti Wägewa piimaühingu peakoosolekut. Waatamata wiletsatele teedele, oli liikmeid rohkesti koos. Koosolekut juhatas Sein, protokolli kirjutas Spiegel.

Peale 1932. a. aruande kinnitamist wõeti wastu 1933. a. eelarwe 9974 kr. suuruses. Eelmise aasta eelarwe oli 13.306 kr. Nagu aruandest selgub, on aasta jooksul meierei's ja koorejaamades wõetud piima wastu 1.372.714,5 kg., kusjuures wõid walmistati 57.176,9 kg. Keskmiseks raswa % oli 3,60 ja ühe kilogr. wõi walmistamiseks kulus keskmiselt 86,5 raswaühikut. Ühtsusest makseti piimatootjatele aasta jooksul keskmiselt 1,16 kr. Käesolewa aasta tööstuskuluks arwestatakse keskmiselt 0,7 s. kilolt. Mõõdunud aasta ülejäägist arwati 20 protsent tagawarakapitaliks 217 kr. suuruses, ehituskapitaliks 555 kr., kuna osakasu äriosakapitaliks arwestati 8 protsent. — 217 kr. suuruses. Kontrollühingule määrati 30 kr. lüpsiwõistluste korraldamiseks. Koorejaamade ja teiste teenijate palgad jäeti endiseks, kuid peameierei meieri palk kärbiti senise 100 kr. pealt 70 kr. peale. Juhatusest wanuse järele wälja langenud Põderi asemele waliti Sepper, Tooma sookatsejaamast.

Mõnda Allikult.

Warane kewade on toonud Allikule rohkest elu ja askeldust. Põllupidajad rudkawad wedude lõpetamisega. Türiit weetakse kunstwäetsit ja wõiskaseemet. Halb on kaera seemnega, sest põua tõttu jäi kaer kergeks ja sellepärast siis idanemise protsent ka wäike. Paljud Alliku talumehed müüsid sügisel rahapuudusel kaeru 6—8 s. kg., millid tuleb neil maksta seemnest 12—13 s. kg.

Wõimastel päewadel on Allikul mõrgata igasugu rändlaupmehi, eriti mõnesuguste seemnetega. Kuid nende äri ei mõnelwat, sest inimesed on ettewaatlikuks muutunud.

Kontrollühing teeb juba ammu wähjakäiku. Juhatus on hädas oma wõlgnikega, on tegi olsuit tehtud, et wõlad saaks kohu eest kõik nõutud. Kuid asi on jäänud ikka wõissama. Wana juhatus jättis kohused aasta-aastalt uue juhatuse hooleks. Nurisetakse assistendi palga üle, enda liikmed rahawaesel ajal kanda ei suuda. Paljud on juba liikmest lahkunud ja ülejäänud wähese liikmeskonna tõttu ei suuda ühing arwatawasti hinge sees hoida.

Politsei kroonikat. Wodjal warastati Heinrich Tuisul küünist wantri taks esmest ratast 15 kr. wäärtuses. — Wõhmuta af. elutf. Ado Martpuu jahukott, millist warastatuks peeti, leidi Metsamõisas elutf. Ernst Mänteufelt pulase Aleksander Krivanoi poolt J.-Jaani, Pertsoni weskisse tagasi, kui ettekombel kaasawõetud.

Koeru kroonikat.

Peeti pokfiwõistlusi.

Koeru spordiseltsi korraldusel peeti pühap. Koerus Järwa esiwõistlusi pokfis. Poleks Paidest rustkamehi weoautol kohale tulnud, oleks wõistlused õieti pidamata jäänud, sest kohapealt oli osawõtjaid nigelalt. Wõitjatelt tulid kaalude järele Simmann, P. Kalberg, A. Obermann, E. Juhwelt, (kõik Paide „Järwap.“), ning P. Granberg ja L. Hellermann.

Piimaühingu tegewusest.

Koeru piimaühing, mis asutati 1912. a., on wõitn. omale suuremat pooleh., wälja tõrjudes Koeru ümbruskonnast eraettewõtjad, kellede läbi paljud karjapidajad piimarahade mitte kättesaamise pärast on kahjusid saanud.

Ühingul on olemas peale peameierei, mis Koerus asub, aurujõuline koorejaam Kalitsas ja mootorjõuline koorejaam Kuusnas, ning piimawastuwõtte punktid Norras ja Waol.

Piima toodi ühingule 1932. a. jooksul: Koeru peameiereisse 100 piimatooja pooli 638.233,5 kg. Kalitsa koorejaama 70 piimatooja poolt 481.203,5 kg., Kuusna koorejaama 39 piimatooja poolt 249.236,5 kg., Norra piimawastuwõttepunkti 34 piimatooja poolt 171.646,5 kg. ja Wao wastuwõttepunkti 14 piimatooja poolt 56.902,5 kg., seega kokku aasta jooksul ühingule piima toodud 1.597.222,5 kg. 1 kg. piima eest makseti keskmiselt 3,76 senti, kuna wõi müügil saadi kg. keskmiselt 1,17 s. Toodud piima wõi walmistamiseks tarwitati 1.590.168 kg., millest wõid walmistati 63.648,1 kg. Ühe kg. wõi walmistamiseks tarwitati 24,94 kg. piima ehk 87,3 raswaühikut. Kaseiini walmistati juunikuust kuni aasta lõpuni 13.987 kg., mille walmistamiseks tarwitati kooritud piima 180.169 kg. Ühingu äriseis 31. detj. 1932. a. 89.998.92 krooni. Läbikäigud aasta jooksul 428.975,19 kr. Tulusid on olnud aasta jooksul 23.698,29 kr., kulusid 23.592.13 kr., seega ülejääk 106,16 kr. Ühingul oli möödunud aasta lõpul 109 osakapitali summaga 6.112.84 kr. 9. aprillil peetakse ühingu korraline aasta-peakoosolek. R. W.

Hobuserautamise kursused.

Käesolewa nädala algul korraldas Koeru põllumeeste selts Arukülas tegeliku hobuserautamise kursuse. Juhatajad loomaarst Pallo ja eriteadlane Tori hobusekaswanduses. Kursus oli liikmetele tasuta.

Paide teateid.

Petseri wenelased „jootasid“ Paidet.

Paide tulid kolm wenelast Petserimaalt, et siin armuandeid koguda. Neil oli ettenäidata tunnistus, et nad tulekahju läbi kannatada saanud. Tunnistus oli küll pärit 1931. aastast, Irboska wallawalitsuselt. Turuplatsil pidasid wenelased „föjaplaani“, jaotades linna omawahel „tegewusbiirkondadeks“ ja siis asuti tööle.

Belageja Solowjowskaja „raiooni“ saitus muuseas ka kodanike klubi. Naine kasutas siin juhust ja näppas ühe lina. Wargus tuli awaliku ja waras tabati. Teisi „põlenuid“ politsei ei leidnud, need olid aegsasti jalga laftnud.

Meisterwõistlused haripunktis.

Esmaspäeva õhtul jatkusid täispalli meisterwõistlused. „Järwap.“ 1. naiskond wõitis ühisgümn. 2. naiskonda 2:1, kusjuures pinewad olid 1. ja 2. game. Pinew oli ka „Järwap.“ 3. meesk. ja härrade wõistlus. Waatamata esimeste ridade tätendamisele wõitsid siiski härrad 2:0. Õhtu palawam wõistlus oli ühisgümn. 1. ja saksa kooli naisk. wahel. Ühisgümn. wõitis teenitult 2:1 (12:15, 15:9, 15:10). „Järwap.“ 1. oli päris kardetaw 2. meeskond. Üle noatera suudeti siiski 2. wõtta, kuid näha oli, et meeskond päris „liimist“ lahti. Nii pole lootusi meistriks tulla ja peab wast alluma ühisgümn. 1. meeskonnale.

Eila õhtul peeti poolfinaali, kuna täna õhtul meistrid selguwad. Wõistluste algus k. 6, et wõimaldada sportlastele ka teatri minekut.

Järwa metsaühingu peakoosolek.

Pühapäeval peeti Paides Järwa metsaühingu peakoosolekut. Koosoleku oli kõitnud ülemaatõise metsaühingute liidu sekretär Keerberg, kes esines referaadiga metsaasjandusest. Selle järele kinnitati koosoleku poolt möödunud tegewusaasta aruanne ja wõeti wastu käesoleva aasta eelarwe. Nagu aruandest selgub, on ühing töötanud edukalt. Ainetamiswäärt saawutustest olgu mõnida maakonnas korraldatud eriline metsanduspäewa kiduwäärt tõõtukemustega, Paidesse asutatud ja koetatud noorte puude taimeaed, kust inimesed wõiwad saada juba käesolewal kewadel mõõmesuguste kuusnude ja muude metsanduspõõsaste taimi ene. Käesolewal suwel Paides korraldatawal maakondlikel põllumajanduse nõutusel otsustati esineda oma metsaosakonnaga.

Ühingu senine juhatus waliti tagasi, kuhu kuuluwad E. Eranits, J. Ellert, Roots, F. Wiedebaum ja B. Sardis.

60-aastane naine lambawargaks.

Ellawere sauniku A. Lehtmetsal trobikond wargust hingel.

Paide wangla paigutati Anna Lehtmets, k. elutses Ellawere — saunakülas. Naine, des 60 a. wana, on toimetud trobikonna lambawargust ja küllap ka muid wargust lähemas ja kaugemas ümbruses.

Lehtmets on leski, ja elas oma saunas ühes pojaga. Ka warem on ta karistatud. Naine on tegutsenud otsekut elukutseline waras, ei kohutanud teda warguse retsedel pime öö ega muud ohud.

Politseikroonikat.

Liutsalus warastati Joh. Uustadtilt metsast puid 15 kr. wäärtuses ja Kirna w. Wirikal J. Baumannilt wedruäke. — August Kullil kargas Kuusna af. kiwiõõhumisel kwikilõ silma. — Kuksema w. elutf. F. Meinbergile tehti protokolli, et ta kirjutab tasu eest palwekirju.

Ringi ümber Järwamaa

Wahastu weeühingu põhikiri ühes sinna juurde kuuluwa tööstawaga on kinnitatud keskweekomisjoni poolt ja saadetud Järwa maaweekomisjonile tagasi edaspidisteks korraldusteks. Järwa maaweekomisjoni ettekirjutusel on weeühingu esimene peakoosolek kutsutud kokku 23. skp. kell 11 homm. Wahastu algkooli ruumesse. Tähtsamaks päewakorrapunktiks on juhatuse walimine.

Leedu-Ciwere weeühingu peakoosolek astub kokku eelolewal pühapäeval 9. skp. kell 12 p. Leedu asunduses, O. Wiilbergi ruumes.

Liigwalla koorejaam kolib. Teatawasti tuleb Liigwalla wiinawabrik, kus asub Pikewere piimaühingu koorejaam, eelolewal suwel lammutamisele, siis on tarwis tõsisselt mõelda koorejaama ümberkolimisele. Hiljuti ostis küll piimaühisus sealsamas lähedal asuwa end. mõisa kiwiaida 350 kr. eest, mille tasumine riigile jäi pika aja peale, kuid ümberehituse kulu tuleb ühingul oma 1000 krooni ümber kanda. A. Agberg.

„Awitaja“ koosolek Kalitsas. Hiljuti peeti Kalitsa tindlustuseltsi „Awitaja“ koosolekut. Wanuse järele wäljalangenud juhatuse liige A. Krull waliti tagasi. Kuna „Awitajal“ on ka kolm käsipritsi, milledest üks Kalitsas, teine Tudres ja kolmas Waol asuwad, oli ka warem juba pritsidele meeskonnad määratud, kuid meeskonna liikmed paljud ei tea isegi pritside asukohti, ning meeskond pritside käsitamisel on wõhk. Koosolijate poolt awaldati soowi, et antaks meeskonnale õpetust pritside käsitamises, ning et pritsid oleks õnnetuse korraks alati walmis, ning meeskonnal oma kohused teada. Mitmel korral on awaldatud mõtteid Kalitsasse ka mõnd tuletõrje osakonda asutada, kelle käsutusesse siis ka „Awitaja“ pritsid jäätsid, mis aga tänini teoks ei ole saanud.

Wiisu-Koordi maanaiste selts pidas pühapäewal Wiisu külas, meierei ruumes liikmete koosolekut, kus wahetati mõtteid peamiselt eeloleva töökawa üle. Käesolewal kewadel tahetakse korraldada seltsis kodukorralduse ja tegeliku aiatöö kursust ja wõimaluse korral õppida ka warrastel kudumist. Sügishooajal tahetakse asuda langakudumise, käsitöö ja ühe keedukursuse läbiwiimisele. Liikmete koosolek otsustas pühitseda seltsi eelolewat aastapäewa maikuul tee-õhtuga. Täpse aja kindlaksmääramine jäeti juhatuse hooleks. 22. skp. korraldatakse Wiisus noorte õhtu, kus tuleb laulumisele ka noorte osakonna ettekutsumise küsimus seltsi juurde. Wiisu-Koordi maanaiste selts oli korraldanud liikmetele aiawilja seemne ühistellimist. Nüüd on selgunud, et sarnane ühistellimine on toonud wajalikud seemnesordid perenaistele kätte poole odawamalt, kui ostes igaüks üksikult.

Koosolekule oli jõitnud maatulund konsulent A. Soowik, kes jagas perenaistele oma ettekandes wajalikke näpunäiteid.

Seemnewilja näitust külastas, nagu tagantjärele kõlkuwõtted näitawad, Türil 160 ja Paides 125 inimest. Türil müüdi maha suinisu „Diamanti“ 450 klgr. ja Paides osteti sama sordi suinisu seemet põllumeeste poolt 1250 klgr. ning „Kitjheneri“ 150 klgr.

Tori mehe heinawaras selgunud. Hiljuti oli meie lehe weergudel teade, et Tori mehel J. L. warastati taks koormat luhaheinu ja esimeste kahtlustawate juurest warastatud heinu ei leitud. Kuid nüüd on heinawaras juba selgunud uurimiste ja läbiotsimiste tagajärjel. Wargaks osutus üks Näjuwere kesk küla elutsewatest taluomanikkudest.

„Hundirada“ Järwamaal.

Draamastuudio teater esineb täna Paides.

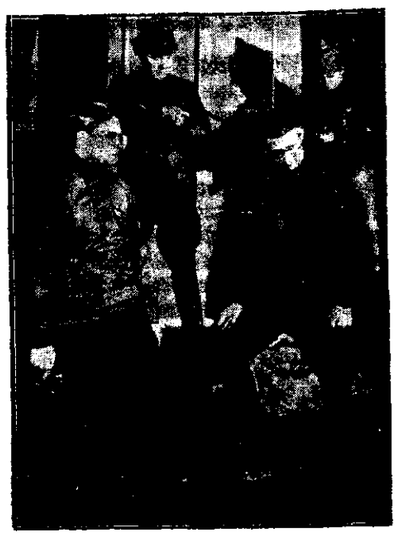

Sleiow — W. Alew, Orlow — A. Rutoff, Punawäelased — R. Kalk, A. Põldmar.

Draamastuudio teater jõudis oma ringreisil Järwamaale esmaspäeval, mil esineti Karus. Teisipäeval oldi Türil. Täna Paidel teatriõhtu. Homme esinetakse Järwa-Jaanis, laupäeval Peetris ja pühapäeval Einmannis.

Seekordse ringreisu repertuaaris 1-waatusline draama „Hundirada“, mille autor Moskwa kunstiteatri dramaturg A. Afinogenow on praegusaegse Wene wõisjapaisiwamait dramaturge, kelle teoseid mängitakse peale Wenemaa ka Lääne-Euroopas. „Hundirada“ on kirjutatud juba 5 aastat tagasi, ent eriline hooga mängiti teda alles möödunud ning weel suurema eduga alles käesolewal hooajal.

Tüki on lawale seadnud wäga huwitawalt Karl, Otto, dekoraator J. Kareil.

Kaastegewad Wolk. Alew, Ad. Himbek, J. Kaljola, Rud. Rokk, Lisl Lindau, Leida Mõtus, Karl Otto, Aleks. Rutoff, L. Tuk j. t. Etenduse algus 8 õhtul.

Isa tahe pojaga naabrit petsmas.

Ema pojaga jälle karjalapse waletunnistusele alwatlesatena süüpingil.

Rahukogu istangud Paides.

Teisipäeval algasid Paides rahukogu 1. astme istangud, mis kestawad kolm päewa. Kohtu koosseis: eesistuja rahukogu esimees Sass, liikmed Waska ja Müristaja, prokurör Grünreich, sekretär Pennart.

1000 kr. walucahaks.

Liigwalla wallas Ao külas elutsew taluperemees Karl Mikfeldt ühes oma kahe pojaga seisis kohtupingil oma naabri Jaan Treeteri petsmise pärast.

See „heanaaberlik“ wahejuhtum leidnud aset möödunud sügisel. Naabrite wahel olla olnud wahekord teraw. Kohtu ees tähendas Treeter,,, et Mikfeldtid teda warastanud, loomi tema maal karjatanud ja hiljem teda tapja õhtwarkanud.

Treeteril oli küll murdunud pessu tagajärjel wasaku käe küünarluu olumisel kolmandikul, silmahaamas puruks löödud ja pealael taks muhku, kuid need loetakse kõik wähem-raskemate wigastuste hulka. Seepärast siis ka asi tuli arutusele erasüüdistuse korras ja poolteil oli wõimalik asja leppimisel lõpetada.

Treeter oli nõus leppima, kui talle waluraha ks 1000 krooni maksetakse. Mikfeldtid muidugi sarnaje summa wõisjapanemisest ei tahtnud kuuldagi ja nii tuli asi arutusele. Kuulati ile mitu tunnistajat.

Kohtuotsus kõlas: Karl ja Oswald Mikfeldtid 2 kuuks wangi mõista, kuna üks poegadest õigeks mõisteti. Kui naabrid omawahel nüüd weel wiimaisel minutil kokkuleppe sõlitawad, ei tule Mikfeldtidel wangi minna.

Poeg ema karjalapse waletunnistusele alwatlejatena süüpingil.

Palu af. elutsew Johannes Lätti ja tema ema Leena Lätti süüdistati oma karjalapse, 14-aastase Ella Pranki waletunnistusele ahwatlemises. Nimelt süüdistas Lätti W. Herbst oma wallilise karjatamise pärast, ja asja arutamisel rahukohtuniku juures seletas karjalaps, et tema tunnagi loomi Herbsti karjamaal pole karjatanud. Teiste tunnistajatega tehti siiski omawoliline karjatamine kindlaks.

Peale asja arutamist rahukohtuniku juures ütlesid Herbst süüdistuse Joh. ja Leena Lättide wastu Ella Pranki waletunnistusele ahwatlemises.

Ella Pranki wastu lõpetati süüdistus ära, kuna ta waletunnistuse andmisel toimis arusaamiseta. Mida wõibki siis arwata 14-aastaseft lapseft.

Joh. ja Leena Lätt anti aga kohtu alla. Kohtus esines määratud kaitsjana wann. adw. Bock. Tunnistajate seletustel aga kaebealused süüd ei saadud kindlaks teha ja mõlemad mõisteti digeks.

Naine ahwerdas end mehe eest.

Põllutöörüistade äri A. Willbergi Paide osakonna juhataja abikaasa Meeta Willberg diskonteeris wangas Arnold Matsi poolt wälja antud 100-kr. tõekõli. Wekkli ostis ta se tähtpäewa lähenedes pangast wõlja. Wahewaal aga selgus, et wekkel wõltsitud.

Kohtu ees tunnistas kaebealune end wekkli wõltsimises süüdi. Ta oli wekkli wõltsinud rahaliste raskuste tõttu, mis nende perekonnas osakonna likwideerimise puhul tugewalt tunda andsid. Wekslit diskonteerides ei tahtnud ükelegile kahju teha, kuna selle ise hiljem wõlga ostis. Kõigi selle ja puhtsüdamlise siiri ülestunnistamise tõttu määras kohus küll karistuse 3 aastat wangiroodu, kuit esineb wabariigi walitsuse ees palwega, et karistus wähendataks 1-kuuliseks arestiks tingimusi.

Siirtalase kaitsjana esines adw. Beermann.

Inimohwriga jooming Roosna-Allikul.

M. Linnas kohtus wastust andmas A. Selli tapmises. Ta mõisteti 3 a. wangi. Kohus esineb aga wabariigi walitsuse ees palwega, et karistust ühe aasta peale wähendataks.

Roosna-Alliku westis lõppes õõsetordne suurjooming k. a. jaanuarikuus werise sündmusega, mis nõudis ühe mehe elu. Martin Linnas kihutas kuuli kõhu Alexander Sellile. Teisipäeval seisis nüüd M. Linnas wangimaalwurile saatel Paides rahukogu ees süüpingil.

Kogu lugu arenenud järgmiselt.

Weskipidaja A. Kuullberg koos August Selli, (tapetud A. Selli isa), A. Korlumann ja A. Ounapuuga tulnud J.-Jaani laadalt, kõik „wäärises“ laadatujus. Weskipidaja juures otsustati edasipummeldada ja tampa sattus ka Alekf. Sell, kes weskil oli. Natuke hiljem tulid weskipidaja juurde ka M. Aasawei ühes M. Linnasega. Koos ühisendati paar „liitrit“, ega lastud haigal seisa ka õllekannul. Õlu oli Roosna-Alliku weski tuntust tanguses. Keskööl oli jooming haripunktil ja meestel tõigil pead wäris koojad. Aasawei rahtis hakata tõnet pidama, kuid Linnas ei lubanud teile jõna, ajudes ise õõeleme wabadusõõjast ja karistelbust. Mõlemad Sellid ei pidanud õõest kuu, kusjuures Alekf. S. hakkaksparema märkuse teel. Linnasele läks see südame ligi. Meeste wahel arenes kõkluõõge, kuid selle lõikideeris Aasawei. Waenusõõde hõõgus aga edasi ja teegistses warsti uuesti. Siis läks wahele Ounapuu, kuid selle juures sai paar müksu Linnas. Linnas ja Ounapuu läksid õõnwal õõppa, et oma wahel asju „korrida“. Linnas ütles Ounapuule: „mis ja mind Selliga asja õiendamisel segad, waata parem sulle“. Ounapuu kartis, et Linnas teda tõesti laseb, lõikas laualt lambi maha, mis kustus. Pimedas õõs õõlasti paar pauku. Kuulid jooksid wingudes läkke, kuna Ounapuu õõst wälja jooksis. Linnas küll wist teda lasta ei rahtinud, waid ainult hirmutada.

Weskipoiss Meinberg, ke ainus õõne meesnaas, kuna ta joomingust oja ei wõinud, hakkas lampi põleema süütama, kuna Aasawei tõõrdes Linnast rahustama, joowitades tal kõõu mõõna.

Linnas sürdusti õõe, lastes seal weel ühe paugu. Aasawei läks talle õõjõõmeeluks walitut jooma, Metsberg müüsi.

Wahepeal aga, nagu õõratuse tõõtel tuli õõe Alekf. Sell, kuigi teda õõma minemast hoiatasid Aasawei ja Sell küüsides, kes siin õõseb. Ta läks Linnase juurde ja hakkas teda riimust õõputama. Linnas lasksis ühe paugu weel hoiatuseks õõku, kui aga Sell teda õõpuwidi hakkas õõruma, lasksis Linnas uuesti, sõõtides õõebord juba Sellile. Mees wajus õõtes maha. Kuul oli õõrõõnud talle wasakult poolt õõku. Linnas läks õõju, kuna loost teatati Paide politseile. Sell õõadeti Paide, maahaigla, kus ta waatamata ettewõetud operatsioonile õõeval hinge heitis. Lõõkõõmisel selgus, et kuul läbistanud kolm soolt ja mao. Kuuli kõõtesõõmisega eristuudest oli palju segemist.

Kohtus tunnistas süüdistuse end süüdi. Seepärast ka tunnistajaid ile ei kuulatud.

Puhtasüdamlise ülestunnistamise ja mõõmere pehmendawate asjaolude tõõtu tuli karistus kerge. Kohus otsustas mõista M. Linnase, 28 a. wana ja wallalise, 3 a. wangi, kusjuures aga wabariigi walitsusele esinetakse palwega, et karistust wähendataks 1 aasta peale. Karistuse kandmisel wõetakse arwesse ka eelwuurimisel istutud aeg. Kaebealune sammus wangla poole tagasi wõõmus selle üle [illegible] nii kerge tuli.

Ühtlasi rahuldati aga ka furnud A. Selli ise tsiwilnõudes 60 kr. suuruses, millises summas tal olnud matuse kulusid. A. Sell oli noorsmees, wana 31 aastat.

M. Linnase kaitsjana esines wann. adw. Kuusik Rakwerest, kes wõetud mõne päewa eest furnuk wann. adw. Sorokini asemele.

R. BLUMBERG'I
valmisriiete äri
Paides, Turuplats nr. 13.
Soovitame oma rikkalikust laost
kevadhooajaks
igas värvis ja uues moelõikes meeste- ja naiste kevad- ja suvipalituid, ülikondi, pükse jne. Mitmekülgses valikus meeldivaid kevad-, ja suvikaabusid, sonisid ning
kõiksugust pudukaupa
nagu koetud meeste- ja naistekampsunid, triiksärgid, kaelasidem. jne.
Teenimine viisakas.
Hinnad võistlemata odavad.

Laat Rake alevikus
raudteejaama juures
11. aprillil s. a.

Müüa suinisu „Rubiini“
seemet
29 senti kg. Metstaguse talus, Järva-Jaani telef. 36 V. Uukareda.

Lahu külas
talu välja rentida.
Võib jääda ka pikema aja peale. Lähemaid teateid H. Tominga kpl., Koerus.

Müüa häid sõnnikumaa
ristikheinu.
Küsida, Paides, Uus uul 26 majaperemehelt.

Paaritamiseks seisab Esna vallas, Esna külas „Kärneri“ talus noor ja hea Tori-Roa steri tõugu
sugutäkk
Paaritamisel: tembeldamata märad à kr. 3.50 ja tembeldatud märad à kr 2.50. Omanik.

Müüa pianiino.
(klaver). Soovi korral ka järelmaksu peale. (Tas uda võib iga kuu 20 krooni). Lähemaid teateid saab Paidest, Pikk tän. 3 einelauast.

Pikeveres
„Järva Teataja“ müügil pr. Olga Pojarkova kaupl.

Ramma Piimaühingu likwideerimise toimkonna korraldusel
müüakse enampakkumise teel
pühapäeval, 9. aprillil 1933 a. kell 12 p. kohapeal alljärgnev ühingu vallasvara:
maja, alghind kr. 350, petrooleumi mootor „Jumbo“, 8 H. P., alghind kr. 150, koorelahutaja „Alfa“, võime 600 liitrit tunnis, kaal-võime 350 klgrm. ja muud meierei inventaari.
Pakkujal tuleb sissemaksta hinnatud summast 10%.
Likwideerimise toimkond, Ramma, Järva-Jaani.

„Hundirada“
Aleksander Afinogenovi draama 4 vaat.
Näitejuht: Karl Otto.
Dekoraator: Joosep Kareil.
Paides, neljap. 6. aprillil
J. Jaanis, reedel 7. aprillil
J. Peetris, laup. 8. aprillil
Einmannis, pühap. 9. aprillil.
Etenduste algus kell 8 õhtul.

A.-S. „Ühiselu“ trükk, Tallinnas.